EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĞI

EĞİTİMİ GELİŞTİRME BÜROSU

VIII sınıflar için

Tarih

Öğretim Programı (Müfredatı)

Üsküp, 2025 yılı

ÖĞRETİM PROGRAMI (MÜFREDAT) HAKKINDA TEMEL VERİLER

Ders	***Tarih***
Dersin türü/kategorisi	Zorunlu
Dersin türü/kategorisi	VIII (sekizinci)
Öğretim programındaki (müfredattaki) konular/alanlar	• 17. yüzyılın ortalarından 19. yüzyılın ortalarına kadar Avrupa ve dünya • 18. yüzyıldan Büyük Doğu Krizi'nin sonuna kadar Balkanlar ve Makedonya • 19. yüzyılın ortalarından Birinci Dünya Savaşı'na kadar Avrupa ve dünya • 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında Balkanlar • 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında Makedonya
Ders sayısı	Haftada 2 saat / Yılda 72 saat
Araç, gereç ve materyaller	• Dijital akıllı cihazlar. • Ders kitabı. • Ansiklopediler, sözlükler, tarih atlası. • Orta Çağ tarihi haritaları. • Hamer kağıdı, flipchart, keçeli kalemler, çizim kağıdı, boya kalemleri, makas, yapıştırıcı, bant, bilgisayar, LCD projektör. Çalışma kağıtları (ders kitabına/kılavuza göre), sessiz kartlar. • Zamanı saymak için takvim ve tarihi takvimlerden çizimler. • Tarihi dönemlerin resimli gösterimleri. • Dünya ve ülkemizdeki Orta Çağ arkeolojik alanları ve kültürel ve tarihi anıtların gösterimleri. • Geçmişten olayların zaman çizelgesi. • Dergiler, gazeteler, internet portalları, sosyal ağlar. • Çağa uyarlanmış görsel-işitsel kayıtlı içerikler, uygulamalar. • Diğer öğrenme kaynakları: kültürel anıtlar, müzeler, kütüphaneler, ulusal kurumlar
Öğretmen kadrosu için normatif	Sekizinci sınıfta Tarih dersi öğretimini aşağıdaki niteliklere sahip kişiler gerçekleştirebilir: Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi'ne göre VI A yeterlilik seviyesine ve en az 240 AKTS kredisine

	veya tamamlanmış VII/1 dereceye sahip Tarih öğretmeni diplomasına sahip olanlar; Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi'ne göre VI A yeterlilik seviyesine ve en az 240 AKTS kredisine veya tamamlanmış VII/1 dereceye sahip Tarihçi diplomasına sahip olanlar; Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi'ne göre VI A yeterlilik seviyesine ve en az 240 AKTS kredisine veya tamamlanmış VII/1 dereceye sahip, Pedagojik-psikolojik ve metodik eğitim almış Tarihçi-Arşivci diplomasına sahip olanlar; Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi'ne göre VI A yeterlilik seviyesine ve en az 240 AKTS kredisine veya tamamlanmış VII/1 dereceye sahip, Arkeoloji öğretim alanında uzmanlaşmış Tarih öğretmeni diplomasına sahip olanlar

ULUSAL STANDARTLARLA İLİŞKİSİ

Öğretim programında belirtilen öğrenme çıktıları, **Ulusal Standartların *Toplum ve Demokratik Kültür*** öğrenme alanı kapsamında yer alan aşağıdaki yeterliklerin kazandırılmasına yöneliktir:

	Öğrenci şunları bilir ve/veya yapabilir:
VI-A.1	Toplumsal faktörlerin birey ve çevre üzerindeki etkisini açıklar; görüş oluştururken ve karar verirken bu faktörleri dikkate alır.
VI-A.2	Toplum içinde aktif rol almak amacıyla gerçekçi ve ulaşılabilir hedefler belirleyerek kendi davranışlarını analiz eder ve geliştirmeye çalışır.
VI-A.3	Kendi görüşlerini oluşturur ve gerekçelendirir; başkalarının görüşlerini dinler, analiz eder ve katılmasa bile onlara saygı gösterir.
VI-A.4	Farklı bağlamlarda (özellikle etik açıdan hassas durumlarda) bireysel ve toplumsal değerler ile davranışlar üzerine eleştirel değerlendirme yapar. Toplum tarafından kabul edilen norm ve değerlere saygı duyar, ancak gerekli gördüğünde bunları sorgular.
VI-A. 5	İnsanlar arasındaki cinsiyet, etnik köken, yaş, yetenek, sosyal statü vb. farklılıkları anlar.
VI-A. 6	Kendisinde ve başkalarında bulunan kalıp yargıları ve önyargıları fark eder; ayrımcılığa karşı çıkar.
VI-A.7	Bulunduğu çevrede sözlü ve fiziksel şiddeti tanır, şiddetin sonuçlarını değerlendirir ve şiddete karşı durur.
VI-A.8	Toplumdaki insanları bir araya getiren ve birbirinden uzaklaştıran unsurları fark eder; herkesin ihtiyaç ve çıkarlarını dikkate alarak toplumun gelişimine katkı sağlayacak yollar önerir.
VI-A.9	Toplumdaki kırılgan grupları tanır; insani yardım ve gönüllülük faaliyetlerine katılır ve bunları destekler.
VI-A.10	Kriz durumlarında ve doğal afetlerde kendisini ve başkalarını korur.
VI-A.11	Trafiğe güvenli katılım için gerekli kural ve düzenlemeleri uygular.
VI-A.12	Sivil toplumun değerlerini, vatandaşların farklı rol ve davranışlarını ve bu yapı içindeki kendi rolünü eleştirel bir bakış açısıyla analiz eder ve tartışır.
VI-A.13	İnsan hakları ve çocuk hakları kavramını analiz eder, hak ihlallerini belirler ve bu haklara ayrım gözetmeksizin saygı gösterilmesine yönelik girişimlerde bulunur.

VI-A.14	Hukuk devletinde yürütme, yasama ve yargı organlarının sorumluluklarını, ayrıca devletin insan haklarını korumadaki rolünü analiz eder ve tartışır.
VI-A.15	Vatandaşların toplum yaşamını etkileyebileceği durumları belirler ve toplumsal koşulların iyileştirilmesine yönelik sorumluluk üstlenir.
VI-A.16	Gücün kötüye kullanıldığı durumları tanır, yolsuzluğun birey, grup ve toplum üzerindeki olumsuz etkilerini açıklar ve çevresindeki bu tür uygulamalara karşı çıkar.
VI-A.17	Yazılı, elektronik ve sosyal medyanın kamuoyu üzerindeki etkisini analiz eder, kendi görüşlerini oluştururken güvenilir bilgi kaynaklarından yararlanır.
VI-A.18	Dengesiz kalkınmanın çevre üzerindeki olası tehditlerini eleştirel olarak değerlendirir ve çevrenin korunması ile geliştirilmesine aktif katkı sağlar.
VI-A.19	Demokratik süreçlerin toplumdaki önemini açıklar ve okul ortamında demokratik katılım ilkelerini uygular.
VI-A.20	Uluslararası kuruluşlar ve birliklerin çağdaş toplumdaki rolünü açıklar; Avrupa bütünleşmesinin değerlerini ve sağladığı kazanımları analiz eder.
VI-A.21	Millet, halk, etnik topluluk, vatandaş ve birey kavramlarını; etnik ve ulusal kimlik, vatanseverlik ve milliyetçilik, çoğunluk ve azınlık olgularını, ayrıca toprak, bölge, devlet, toplum, iktidar gibi kavramları ayırt eder ve bunları ilgili bağlamlarda doğru biçimde kullanır.
VI-A.22	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin ulusal sembollerini tanır ve bunlara saygı gösterir; devlete aidiyet duygusu geliştirir.
VI-A.25	Doğal ve toplumsal çevrenin özelliklerini ve bunların insanların yaşam biçiminin örgütlenmesiyle ilişkisini açıklar.
VI-A.26	Göçleri ve nüfus değişimlerini, bunların toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal değişimlerle ilişkisi çerçevesinde açıklar.
VI-A.27	Kendi halkının tarihini, ayrıca ülkesinde ve bölgede yaşayan diğer halkların sosyal, kültürel ve siyasal tarihini; kendilerine özgü özellikleri ve ortak tarihsel geçmiş bağlamında anlatır ve açıklar.
VI-A.28	Uygarlığın gelişimi, ulusların oluşumu ve günümüz koşullarında halklar ile devletler arasındaki ilişkilerin şekillenmesi açısından önem taşıyan dünya tarihindeki sosyal, kültürel ve siyasal olayları açıklar.
VI-A.29	Dünyada yaygın olan dinler ile ateizm ve agnostisizm arasındaki benzerlik ve farklılıkları, özellikle benimsedikleri etik normlar ve değerler açısından belirler.
VI-A.30	Tarihsel olayların yorumlanmasına ilişkin farklı bakış açılarını eleştirel biçimde değerlendirir.
VI-A.31	Farklı tarihsel dönemlerdeki ekonomik, kültürel, toplumsal ve siyasal süreçler arasında ilişki kurar.
VI-A.32	Tarihsel kaynakları, artefaktları ve farklı tarihsel anlatıları eleştirel bir yaklaşımla analiz eder.
VI-A.33	Tarihsel konular hakkında güvenilir ve ilgili kaynaklara dayanarak yürütülen tartışmalara katılır.
VI-A.34	Yerel ve küresel düzeyde geçmişte yaşanan olaylar ile güncel gelişmeler arasındaki neden-sonuç ilişkisini açıklar.
	Öğrenci şunları anlar ve kabul eder:
VI-B.1	İnsanlar arasında cinsiyet, etnik köken, yaş, yetenek, sosyal statü gibi farklılıklara dayalı ayrımcılık yapmaz.

VI-B.2	Tüm insanların, çocuklar da dâhil olmak üzere, görüş ve düşüncelerini ifade etme, ihtiyaç ve çıkarlarını ilgilendiren kararlara katılma hakkına sahip olduğunu kabul eder.
VI-B.3	İnsan haklarının evrensel olduğunu; her bireyin hak ve özgürlüklerinin sınırını başkalarının hak ve özgürlüklerinin oluşturduğunu bilir.
VI-B.4	İnsan hakları ve temel özgürlüklere ayrım gözetmeksizin saygı gösterilmesinin hem bireylerin refahı hem de toplumun bütünü için temel bir gereklilik olduğunu benimser.
VI-B.5	Eşitlik, fırsat eşitliği ve toplumsal dayanışmanın, toplumun sağlıklı işleyişi için vazgeçilmez olduğunu kabul eder.
VI-B.6	Ortak kamu yararının sağlanmasında bireysel sorumluluk üstlenmenin ve başkalarıyla iş birliği yapmanın önemli olduğunun bilincindedir.
VI-B.7	Her vatandaşın, davranışlarının diğer bireyler ve çevre üzerindeki etkilerini gözeterek, diğer vatandaşlara, yaşadığı topluma ve genel olarak topluma karşı sorumlulukla hareket etmesi gerektiğini benimser.
VI-B.8	Her vatandaşın, bireylerin davranışlarını ve kurumların işleyişini düzenleyen yasa, kural ve düzenlemelere uymakla yükümlü olduğunu kabul eder.
VI-B.9	Her vatandaşın, insan faaliyetlerinin doğa üzerinde meydana getirdiği değişiklikler konusunda sorumluluk üstlenmesi gerektiğini benimser.
VI-B.10	Tarih ve coğrafya bilgisinin, içinde yaşanılan dünyanın daha iyi anlaşılmasını sağladığını kabul eder.
VI-B.11	Her bireyin istediği dine inanma ya da herhangi bir dine inanmama hakkına sahip olduğunu ve bu tercihi nedeniyle herhangi bir olumsuzluğa maruz kalmaması gerektiğini benimser.
VI-B.12	Ülkesinin çok kültürlü ve çok etnikli bir toplum olduğunu, farklı kültür ve etnik kökenlerden bireylerin birlikte yaşadığı bu toplumda her vatandaşın, kültürlerarası etkileşime katkıda bulunmaktan ve insan haklarına saygıyı geliştirmekten sorumlu olduğunu kabul eder.
VI-B. 13	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ne vatandaşlık bağıyla bağlı olmaktan kaynaklanan ulusal kimliğin, devletin tüm vatandaşlarının kimliğinin önemli bir parçası olduğunu benimser.

Öğretim programı, Ulusal Standartların aşağıdaki disiplinler arası alanlarından ilgili yeterlikleri de içermektedir:

Dil okuryazarlığı, Matematik ve doğa bilimleri, Dijital okuryazarlık, Kişisel ve sosyal gelişim, Teknik, teknoloji ve girişimcilik, Sanatsal ifade ve kültür

	Öğrenci şunları bilir ve/veya yapabilir:
I-A.2	Edebi (şiir, kısa hikâye, konuşma/gösteri, edebi deneme, günlük vb.) ve edebi olmayan (tematik deneme, rapor, dilekçe, bildiri, reklam vb.) farklı yazılı anlatım türlerini tanır ve kullanır.
I-A.3	Eleştirel ve yapıcı bir diyalog yürütür, kendi görüşlerini gerekçeleriyle ifade eder.
I-A.5	Farklı içerik ve amaçlara uygun konuşmalar hazırlar ve sunar: Hedef kitleyi (yaş ve etnik/kültürel çeşitlilik) dikkate alır.
I-A.8	İşitsel mesajları anlar. Mesajlardan bilgi çıkarır, analiz eder, değerlendirir, özetler ve bunları kendi sözleriyle (yazılı ve sözlü) ifade eder.
I-A.9	Yazılı metinleri anlar. Metinden bilgi çıkarır, analiz eder, değerlendirir, özetler ve bunları kendi sözleriyle ifade eder.
I-A.10	Görsel içerikleri (grafikler, tablolar, diyagramlar, illüstrasyonlar, animasyonlar vb.) anlar, analiz eder, değerlendirir, özetler ve açıklar.

I-A.12	Farklı kaynak ve medyalardan bilgi kullanır. Kkaynak, bağlam, amaç ve güvenilirliği dikkate alarak eleştirel yaklaşım geliştirir.
III-A.5	Günlük yaşam bağlamlarında ölçek (oran) kavramını uygular.
III-A.16	Ölçekli çizimler yapar ve kullanır; haritaları yorumlar.
III-A.25	Sonuçları kontrol etmeye karar verir ve verilen bağlamda cevabın mantıklı olup olmadığını değerlendirir.
III-A.29	Fikirleri inceleme ve seçme, gözlem yapma, tahmin etme ve hipotez kurma, veri toplama ve değerlendirme, tahminleri test etme, araştırma planlama ve yürütme, verileri kaydetme, işleme, analiz etme ve sunma, sonuçları değerlendirme ve tartışma süreçlerini uygular.
III-A.67	Coğrafi alanları haritalar, eskizler, görseller ve dijital temsiller yardımıyla yönlendirerek konumlandırır.
IV-A.9	Çok kültürlü dijital ortamda iletişim kurarken farklı katılımcılara saygı gösterir ve dijital ortamda yasal, kültürel ve etik kurallara uyar.
IV-A.10	Dijital kimlik, güvenlik ve itibarı korur; gizlilik politikalarına saygı gösterir.
IV-A.12	Statik ve dinamik temsilleri, ses, metin ve görselleri birleştirerek basit yaratıcı multimedya ürünleri tasarlamak veya geliştirmek için modelleri ve simülasyonları kullanır.
IV-A.13	Dijital ürünlerin ve çözümlerin kalite kriterlerini (yenilikçilik ve kullanılabilirlik dahil) belirler.
V-A.3	Kimliğinin farklı sosyal gruplara (cinsiyet, etnik, ulusal vb.) ve yaşam rollerine (öğrenci, evlat vb.) dayanan bileşenlerini tanır.
V-A.4	Kendi yeteneklerini ve başarılarını (güçlü ve zayıf yönler dahil) değerlendirir ve buna göre gelişim önceliklerini belirler.
V-A.5	Kendi ve başkalarının duygularını tanır, duygusal tepkilerin sonuçlarını değerlendirir ve uygun başa çıkma stratejileri kullanır.
V-A.6	Öğrenme ve kişisel gelişim hedefleri belirler ve bunlara ulaşma sürecindeki zorlukları aşmaya çalışır.
V-A.7	Kendi deneyimlerinden yararlanarak öğrenmeyi geliştirir ve gelecekteki davranışlarını buna göre düzenler.
V-A.8	Zamanını belirlenen hedeflere ulaşacak şekilde etkin biçimde planlar.
V-A.9	Kendi ve başkalarının davranışlarının sonuçlarını öngörür.
V-A.10	Kendi ve başkalarının davranışlarını etik ilkeler doğrultusunda değerlendirir. Dürüstlük, adalet, saygı, sabır, nezaket gibi erdemleri sergiler.
V-A.11	Bağımsız hareket eder ve gerektiğinde kimden, ne zaman ve nasıl yardım isteyebileceğini bilir.
V-A.12	Sosyal baskılarla başa çıkabilir.
V-A.13	Başkalarıyla iletişim kurar ve kendini duruma uygun şekilde ifade eder.
V-A.14	Aktif dinler, empati kurar ve yapıcı biçimde tepki verir.
V-A.15	Ortak hedefler doğrultusunda başkalarıyla iş birliği yapar.
V-A.16	İlişkilerdeki sorunları tanır ve çatışmaları yapıcı biçimde çözer.
V-A.17	Geri bildirim alır ve verir.
V-A.18	Sorunları araştırır, analiz eder ve varsayımları test eder.
V-A.19	Alternatifleri değerlendirir ve mantıklı kararlar alır.
V-A.20	Bilgi ve kanıtları eleştirel biçimde analiz eder.

V-A.21	Kendi öğrenme sürecini analiz eder, değerlendirir ve geliştirir.
VII-A.9	Takım çalışmasına aktif katılır ve takım kurallarına uyar.
VIII-A.3	Sanatsal veya yaratıcı yollarla fikir, deneyim ve duygularını ifade eder.
VIII-A.5	Kendi kültürünü ve kültürel ifade biçimlerini tanır.
VIII-A.6	Kendi kültürü ile diğer kültürler arasındaki benzerlik ve farklılıkları analiz eder.
VIII-A.7	Kültürel özelliklerin zamanla değişimini açıklar.
VIII-A.8	Küreselleşmenin önemini, faydalarını ve zorluklarını açıklar.
VIII-A.9	Üye olduğu kültürün (gelenek ve din dâhil olmak üzere) kendi kimliğinin ve dünya görüşünün oluşumunu nasıl etkilediğini tanır ve açıklar.
VIII-A.10	Çevresinde görülen diğer kültürel gruplara yönelik stereotipleri ve önyargıları tespit eder ve bunları sorgular.
VIII-A.12	Dünyayı yalnızca kendi kültürünün bakış açısından değil, aynı zamanda diğer kültürlerin perspektiflerinden de yorumlar.
	Öğrenci şunları anlar ve kabul eder:
I-B.1	Ana dilin öğrenilmesi yoluyla bireyin dilsel ve kültürel kimliği gelişir, dilsel iletişim aracılığıyla kültürel miras ve yaşam kültürü aktarılır.
I-B.3	Farklı içerik ve yapıya sahip metinlerin okunması yoluyla okuryazarlık gelişir, bireyin kendisi ve dünya hakkında daha geniş bir bakış açısı oluşur ve yazma ihtiyacı ile yazma isteği teşvik edilir.
I-B.4	Kişinin kendi düşüncelerini ifade etme biçimi ve içeriği, iletişimin sürdürülmesine ve geliştirilmesine katkı sağlayabileceği gibi, yanlış anlamalara ve çatışmalara da yol açabilir.
III-B.5	Merak ve yenilikçilik, bilimsel araştırma düşüncesinin geliştirilmesinde kilit öneme sahiptir.
III-B.9	Bilimsel teorilerin ve bunların uygulamalarının avantajlarını, sınırlılıklarını ve risklerini anlamalı, doğru kararlar alma ve değerler oluşturma konusunda gelişmiş bir tutum sergilemelidir, problemlerin çözümünde ahlaki boyutu da dikkate almalıdır.
IV-БB.3	Bilişim ve iletişim teknolojilerinin (ICT) potansiyeli giderek artacak, bunlar takip edilip kullanılmalıdır, ancak dijital ortamlarda bulunan veri ve bilgilerin güvenilirliği, doğruluğu ve etkisi konusunda eleştirel bir yaklaşım da geliştirilmelidir.
IV-B.4	Dijital ortamda kimliğin, mahremiyetin ve duygusal güvenliğin korunması önemlidir; nefret söylemi ve siber zorbalık kullanılmamalı, dijital topluluklardaki iletişim kuralları ve normlarına uyulmalıdır.
IV-B.5	Dijital ortamda bulunan bilgiler etik kurallara uygun şekilde, belirlenmiş ilkeler doğrultusunda ve insanların yararına kullanılmalıdır.
V-B.2	Kişinin kendi kimliğini tanıması, özgüvenin güçlenmesine ve kişiliğin gelişmesine katkı sağlar.
V-B.3	Bireyin başarıları ve iyi oluş hali büyük ölçüde kendi gösterdiği çabaya ve elde ettiği sonuçlara bağlıdır.
V-B.4	Bireyin yaptığı her davranışın kendisi ve/veya çevresi üzerinde sonuçları vardır.

V-B.5	Sorunlara yaklaşım biçimi ve çatışmaların çözüm yöntemi, problemlerin çözülüp çözülemeyeceğini ve çatışmaların giderilip giderilemeyeceğini belirler.
V-B.6	Hayattaki başarı büyük ölçüde belirlenen hedeflere bağlıdır. Etkinliklerin planlanma ve zamanın organize edilme biçimi, hedeflere ulaşmadaki verimliliği ve etkililiği önemli ölçüde etkiler.
V-B.7	İnisiyatif alma, azim, sebat ve sorumluluk, görevlerin yerine getirilmesi, hedeflere ulaşılması ve günlük yaşamda karşılaşılan zorlukların aşılması için önemlidir.
V-B.8	Başkalarıyla etkileşim çift yönlüdür. Birey, kendi ilgi ve ihtiyaçlarının karşılanmasını başkalarından talep etme hakkına sahip olduğu gibi, başkalarının da kendi ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamalarına alan tanımakla yükümlüdür.
V-B.9	Geri bildirim istemek ve yapıcı eleştiriyi kabul etmek, bireysel ve sosyal düzeyde gelişimi destekler.
VII-B.4	Çalışma etiği, kültürel duyarlılık ve başkalarına yönelik tutum, olumlu bir çalışma ortamının oluşturulması ve sürdürülmesi açısından önemlidir.
VII-B.5	Kaynakların sınırsız olmadığı ve bu nedenle sorumlu şekilde kullanılması gerektiği bilinmelidir.
VIII-B.3	Kendi kültürüne saygı duymak ve onu tanıtmak, kültürel kimliğin ve saygınlığın güçlenmesine katkı sağlar.
VIII-B.4	Kültürel çeşitlilik, farklı kültürlere mensup bireylerin kimlik gelişimini etkiler.
VIII-B.5	Kültürler arasındaki farklılıklara bir öğrenme fırsatı ve karşılıklı anlayış ile gelişme için bir imkân olarak bakılmalıdır.
VIII-B.6	Diğer kültürlere saygı göstermek ve onları tanıtmak, kendi kültürüne de başkaları tarafından saygı gösterilmesini sağlar.

ÖĞRENME KAZANIMLARI

Konu: 17. Yüzyılın Ortasından 19. Yüzyılın Ortasına Kadar Avrupa ve Dünya
Toplam ders saati: 14

Öğrenme kazanımları:

Öğrenci şunları yapabilecektir

1. 17. yüzyılın ortasından 19. yüzyılın ortasına kadar Avrupa ve dünyada siyasi, toplumsal ve kültürel gelişimi belirleyen en önemli kişi, kavram ve olayları sıralar.
2. Avrupa'daki farklı yönetim biçimlerini (mutlakiyet, aydınlanmış mutlakiyet, parlamenter monarşi ve cumhuriyet) açıklar ve bunların devlet ve toplum yaşamı üzerindeki etkilerini değerlendirir.

3. Aydınlanma'nın önemini ve akıl, insan hakları, eğitim ve yurttaş eşitliği gibi yeni fikirleri açıklar.
4. Amerika Birleşik Devletleri'nin kuruluş sürecinin, Fransız Devrimi'nin ve Napolyon Savaşları'nın nedenlerini, gelişimini ve sonuçlarını açıklar.
5. Ulus kavramını ve Avrupa'daki ulusal fikirlerin gelişimini açıklar; etnik ulus ile yurttaşlık temelli ulus arasındaki farkı ayırt eder.
6. Birinci Sanayi Devrimi'nin nedenlerini ve sonuçlarını; ekonomi, teknoloji ve günlük yaşam üzerindeki etkilerini açıklar.
7. Kültürün ve bilimin modern Avrupa toplumunun oluşumundaki önemini tanır.

Öğrenci:

1. Yeni Çağ'daki tarihsel süreçlere karşı ilgi ve merak geliştirir.
2. Yeni Çağ'da Avrupa ve dünyanın kültürel, bilimsel ve entelektüel mirasına saygı geliştirir.
3. Bilimsel ilerlemenin, eğitimin ve kültürün toplumsal değişimin temel itici güçleri olduğunu anlar.
4. Özgürlüğün, insan haklarının ve yurttaş eşitliğinin değerini kavrar.
5. Mutlakiyet, savaşlar ve güç kötüye kullanımı konusunda eleştirel düşünme becerisi geliştirir.
6. Farklı kültürlere, geleneklere ve ulusal kimliklere karşı olumlu bir tutum geliştirir.

İçerikler (ve terimler))	**Değerlendirme standartları**
• **Avrupa'da yeni çağda mutlakiyet** (Louis XIV, Güneş Kral, Versailles, mutlakiyet, soyluluk, kültür, I. Petro (Büyük Petro), reformlar, kilise, Büyük Kuzey Savaşı, St. Petersburg)	• "Mutlakiyet" kavramını açıklar ve bunu Louis XIV ve I. Petro (Büyük Petro) ile ilişkilendirir. • Versailles Sarayı'nı güç ve ihtişamın sembolü olarak tanımlar. • Orduyun örgütlenme biçimini ve mutlakiyetin güçlenmesindeki rolünü açıklar. • Modernleşme sürecini açıklar; Rusya'da devlet yönetimi, ordu ve kilise alanlarında yapılan reformları betimler. • Büyük Kuzey Savaşı'nın gidişatını ve sonuçlarını açıklar. • Kültür ve sanatın Fransa'da kralın prestijini güçlendirmedeki rolünü ilişkilendirir. • Rusya'nın I. Petro döneminde nasıl bir imparatorluğa ve Avrupa'da yeni bir güce dönüştüğünü analiz eder. • Louis XIV ve I. Petro'nun mutlakiyet yönetimini, aynı dönemdeki diğer Avrupa yönetim biçimleriyle karşılaştırır.
• **Aydınlanma ve aydınlanmış mutlakiyet** (filozoflar, akıl, insan hakları, Voltaire, Rousseau, Montesquieu, II. Friedrich (Büyük), II. Katerina (Büyük), II. Joseph, eğitim)	• "Aydınlanma" kavramını açıklar ve akıl, bilim ve insan hakları ile ilişkisini kurar. • Filozofların ve fikirlerinin toplum ve devlet üzerindeki önemini açıklar. • "Aydınlanmış mutlakiyet" kavramını, hükümdarların mutlak iktidar çerçevesinde Aydınlanma fikirlerini uygulama girişimi olarak açıklar. • II. Friedrich (Büyük), II. Katerina ve II. Joseph'in yönetimlerini aydınlanmış hükümdarlara örnek olarak tanımlar.

	• Aydınlanmış mutlakiyeti geleneksel mutlakiyetle karşılaştırır. • Aydınlanma'yı 18. yüzyıl Avrupa'sındaki geniş dönüşümlerle ilişkilendirir.
• **Amerika Birleşik Devletleri'nin kurulması** (sömürgeler, Britanya İmparatorluğu, vergiler, Boston Çay Partisi, Bağımsızlık Bildirgesi, Bağımsızlık Savaşı, Thomas Jefferson, George Washington, anayasa, cumhuriyet)	• Thomas Jefferson, George Washington, Bağımsızlık Bildirgesi, Boston Çay Partisi ve anayasa gibi önemli kişi ve kavramları sıralar. • Britanya İmparatorluğu'nun politikalarına karşı Amerikan kolonilerinde oluşan hoşnutsuzluğun nedenlerini açıklar. • Vergiler ve ekonomik kısıtlamaların kolonyal direnişteki rolünü açıklar. • Bağımsızlık Savaşı'nın gidişatını ve sonuçlarını betimler. • Anayasanın kabul edilmesini ve cumhuriyetçi yönetim sisteminin kurulmasını açıklar. • Aydınlanma fikirlerini yeni devletin ve kurumlarının oluşumuyla ilişkilendirir.
• **Fransız Devrimi** (sınıflar, feodalizm, XVI. Louis, Bastille, burjuvazi, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi, Kadınlar Yürüyüşü, cumhuriyet, jakobenler)	• 1789 öncesi Fransa'nın toplumsal yapısını açıklar. • Fransız Devrimi'nin nedenlerini açıklar. • İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nin önemini açıklar. • Monarşiden cumhuriyete geçiş sürecini betimler. • Jakobenlerin etkisini ve Robespierre'in Terör Dönemi'ndeki rolünü açıklar. • Fransız Devrimi'nin Avrupa'da özgürlük, eşitlik ve yurttaşlık fikirlerinin gelişimine etkisini ilişkilendirir.
• **Napolyon Savaşları ve Viyana Kongresi** (Napolyon Bonapart, savaşlar, imparatorluk, ordu, Kıta Ablukası, Rusya seferi, Waterloo, Viyana Kongresi, güç dengesi, uluslar)	• Napolyon Bonapart'ın yükselişini ve imparatorluğunun kuruluşunu açıklar. • Napolyon ordusunun organizasyonunu ve başarı nedenlerini açıklar. • 1812 Rusya Seferi'nin gidişatını ve sonuçlarını ve Napolyon'un çöküşüne etkisini açıklar. • Viyana Kongresi'ni ve amaçlarını tanımlar. • 1815 sonrası Avrupa'da kurulan yeni siyasi ve toprak düzenini analiz eder. • Napolyon Savaşları sonrası ulusal fikirlerin gelişimini ilişkilendirir.
• **Birinci Sanayi Devrimi** (nedenler, Büyük Britanya, fabrika, John Kay, buhar makinesi, James Watt, lokomotif, demiryolu, pamuk, kentleşme)	• Sanayi Devrimi'nin Büyük Britanya'da neden başladığını açıklar. • Fabrika sisteminin gelişimini ve çalışma biçimindeki değişimleri betimler. • Buhar makinesinin önemini ve James Watt'ın katkılarını açıklar. • Tekstil sanayisinin gelişimini ve pamukun temel hammadde olarak kullanımını açıklar. • Lokomotif ve demiryolunun pazarların birleşmesi ve ulaşımın hızlanmasındaki önemini tanır. • Endüstriyel değişimlerin ekonomi ve günlük yaşam üzerindeki etkisini analiz eder.
• **Avrupa'da ulus ve ulusal kimlik** (ulus, halk, devlet, kimlik, etnik ulus, yurttaşlık temelli ulus, milliyetçilik, dil, kültür, gelenek)	• "Ulus" kavramını ve Avrupa tarihindeki önemini açıklar. • "Halk" ve "ulus" kavramları arasındaki farkları sıralar. • "Kimlik" kavramını ve onu şekillendiren faktörleri (dil, kültür, gelenek, tarih) açıklar.

	• Avrupa'da ulusal fikirlerin ortaya çıkışını ve modern devletlerin oluşumundaki rolünü açıklar. • Etnik ulus ile yurttaşlık temelli ulus arasındaki farkları açıklar. • "Milliyetçilik" kavramını ve olumlu/olumsuz yönlerini analiz eder.
• **17. yüzyıl ortasından 19. yüzyıl ortasına kadar Avrupa ve dünyada kültür ve bilim** (bilimsel devrim, Isaac Newton, Ansiklopedi, tıp, eğitim, romantizm, klasikçilik, müzik, edebiyat, resim)	• Eğitimin ve matbaanın bilginin yayılmasındaki temel itici güçler olduğunu açıklar. • Yeni çağda müzik, edebiyat, mimari ve resmin kültürel değerlerin ifade edilmesindeki önemini kavrar. • Bilimsel devrimin yeni bilgi ve araştırma yöntemlerinin gelişimi açısından önemini açıklar. • Aydınlanma'nın bilim, eğitim ve kültürel yaşamın gelişimi üzerindeki etkisini açıklar. • Endüstriyel ve teknolojik değişimleri bilimsel gelişmeler ve günlük yaşamla ilişkilendirir. • Kültür ve bilimin modern Avrupa toplumunun oluşumuna etkisini analiz eder.

Etkinlik Örnekleri

- Öğretmen, Versay Sarayı'na ait bir görsel veya kısa video gösterir. Öğrenciler kendilerini Güneş Kral'ın sarayının bir parçası olarak hayal ederler. Her öğrenciye bir rol verilir – kral, kraliçe, soylu, sanatçı vb. Öğrenciler Versay'daki yaşamın nasıl göründüğünü gösteren 3–5 dakikalık kısa bir sahne hazırlar. Ardından birlikte şu soru tartışılır: Louis XIV neden Fransa'daki tüm etkili kişilerin kendisine yakın olmasını istemiştir?
- Öğrenciler, gemiler, şehirler, kıyafetler ve askerleri gösteren birkaç görsel alır ve bunların hangilerinin I. Petro (Büyük Petro) reformlarından önceye, hangilerinin sonrasına ait olduğunu belirler. Görselleri "Büyük Petro Rusya'yı nasıl değiştirdi?" başlıklı bir kartona yapıştırırlar. Daha sonra öğretmen şu soruları sorar: "Rusya'nın gelişimi için en önemli değişim hangisiydi?", "Petro reformlarıyla neyi başarmak istiyordu?", "Rusya'daki herkes bu değişimlerden memnun muydu?"
- Öğretmen, Aydınlanma düşünürlerine ait bazı sözleri okur, örneğin: "Herkes yasa önünde eşittir", "Özgür olmak kendi aklınla düşünmektir", "Çocuklara ne düşünecekleri değil, nasıl düşünecekleri öğretilmelidir", "Eğitimli bir halk güçlü bir ordudan daha güçlüdür." Öğrenciler bu ifadelerin ne anlama geldiğini çiftler halinde açıklar. Ardından öğretmen Voltaire, Rousseau ve II. Friedrich'in portrelerini gösterir ve bu fikirlerle nasıl ilişkili olduklarını açıklar.
- Öğretmen tahtaya iki sütun çizer: "İngilizler" ve "Koloniciler". Öğrenciler, "Çok fazla vergi ödüyoruz!" veya "Koloniler kralı dinlemek zorundadır!" gibi ifadelerin yer aldığı kartlar alır ve bunları ait oldukları tarafa yerleştirir. Daha sonra birlikte Boston Çay Partisi ve ABD Bağımsızlık Bildirgesi'ne götüren süreç tartışılır.
- Öğretmen üç grup oluşturur: 1. din adamları, 2. soylular, 3. burjuvalar ve köylüler. Öğrenciler gruplara ayrılır ve kendi hak ve yükümlülüklerini içeren kısa açıklamalar alır. Ardından sistemin adil olup olmadığına karar vermeleri istenir. Öğretmen, Bastille'in düşüşünden sonra insanların neden isyan ettiğini ve neyin değiştiğini açıklar.
- Öğretmen, 1789'daki Kadınlar Versailles Yürüyüşü'nün ne olduğunu açıklar. Öğrenciler üç gruba ayrılır: Parisli kadınlar, kraliyet muhafızları ve gazeteciler. Her grup kısa bir rol açıklaması alır ve birkaç cümle hazırlar: kadınlar taleplerini ifade eder, muhafızlar nasıl tepki verdiklerini açıklar, gazeteciler

olayı anlatır. Ardından kadınların ne talep ettiği ve protestodan sonra ne değiştiği tartışılır.

- Öğretmen, Napolyon döneminde ve yenilgisinden sonra Avrupa haritasını gösterir. Öğrenciler çiftler halinde hangi devletlerin toprak kaybettiğini, hangilerinin toprak kazandığını, hangilerinin ortadan kalktığını ve hangi yeni devletlerin ortaya çıktığını karşılaştırır. Daha sonra her çift bir ülkenin bayrağını veya görselini alarak bu devletin Napolyon savaşları sonucunda kazanıp kazanmadığını söyler. Son olarak öğretmen, Viyana Kongresi devletlerinin Avrupa'da yeni savaşları önlemek için güç dengesi kurmaya çalıştığını açıklar.
- Öğrenciler kendi hayali devletlerini tasarlar ve onu temsil eden bir bayrak veya sembol çizer. Ardından sembollerinin ne anlama geldiğini kısaca açıklarlar. Öğretmen, insanları bir devlette birleştiren unsurların neler olduğu (örneğin dil, kültür ve ortak gelenekler) üzerine tartışma yürütür.
- Öğretmen fabrika, buhar makinesi ve demiryolu görselleri gösterir. Öğrenciler "Sanayi Devrimi'nden önce yaşam" ve "Sanayi Devrimi'nden sonra yaşam" başlıklı iki liste alır. Çalışma, ulaşım ve yaşam koşullarına örnekler yazmaları istenir. Sonunda neyin daha iyi, neyin daha zor olduğu tartışılır.
- Öğretmen Newton, Mozart ve Delacroix portrelerini gösterir. Öğrenciler "bilim insanları" ve "sanatçılar" olarak gruplara ayrılır. Her grup kendi masasını küçük bir müze gibi düzenler. Afiş, kısa açıklama ve görsel hazırlar. Daha sonra "müze gezisi" yapılarak birbirlerinden öğrenirler.
- Öğretmen, geçmişte kadınların erkeklerle aynı fırsatlara sahip olmadığını açıklar. Öğrenciler XVIII. yüzyılda kadınların günlük yaşamına dair basit örnekleri inceler (okula gitmek isteyen bir kız çocuğu, ücretli çalışmak isteyen bir kadın vb.) ve bunun adil olup olmadığı ve günümüzde nelerin değiştiği üzerine tartışırlar.
- "Tarihin Canlı Kitabı" – Her grup farklı bir kişiyi temsil eder (Louis XIV, I. Petro, II. Katerina, Voltaire, George Washington, Napolyon, Mozart) ve onu kısa bir röportaj şeklinde "canlandırır".
- Tarihî bilgi yarışması – Tüm temaları kapsayan görsel ve yazılı sorulardan oluşan grup yarışması. Puan sistemi ve sembolik ödüllerle düzenlenir.
- Zaman şeridi ve Avrupa haritası oluşturma: XVII. yüzyılın ortalarından XIX. yüzyılın ortalarına kadar Avrupa haritası ve zaman çizelgesi hazırlanır. Öğrenciler devrimleri, savaşları, bilimsel keşifleri ve kültürel merkezleri işaretler.
- Öğrenciler, Avrupa'da büyük bir kongrede bulunduklarını hayal ederler. Sınıf altı delegasyona ayrılır: 1. Mutlakiyetçiler (Louis XIV ve I. Petro); 2. Aydınlanma düşünürleri (Voltaire, Rousseau, Montesquieu, Mary Wollstonecraft); 3. Devrimciler (George Washington, Robespierre); 4. Sanayiciler ve bilim insanları (Newton, Watt); 5. Kültür ve sanat temsilcileri (Mozart, Delacroix, Victor Hugo); 6. Sıradan vatandaşlar (işçiler, kadınlar, tüccarlar, öğrenciler).
- Her delegasyon, Avrupa ve dünyanın gelişimine katkılarını açıklar; kendi dönemlerinin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirir ve geleceğe yönelik öneriler sunar. Sunumların ardından öğretmen kongreyi yönetir ve tüm delegasyonlar "Modern Avrupa ve Modern Dünya Bildirgesi" için oy kullanır. Bildirge; özgürlük, akıl, ilerleme, yasalar önünde eşitlik ve eğitim gibi ortak ilkeleri içerir.

Konu: XVIII. YÜZYILDAN BÜYÜK DOĞU BUNALIMI'NIN SONUNA KADAR BALKANLAR VE MAKEDONYA
Toplam ders saati: 20

Öğrenme kazanımları:

Öğrenci şunları yapabilecektir

1. XVIII. ve XIX. yüzyıllarda Balkanlar ve Makedonya'nın siyasi, ekonomik ve kültürel gelişimiyle ilgili en önemli kişi, kavram ve olayları sıralar.
2. Balkan halkları arasındaki millî uyanış süreçlerini ve aydınlanmacıların (Korais, Obradović, Hilarion vb.) rolünü açıklar.
3. Osmanlı yönetimine karşı farklı direniş biçimlerini ve isyanları ayırt eder, bunların ulusal devletlerin oluşumundaki önemini değerlendirir.

4. Bazı Balkan halklarının kendi ulusal devletlerini kurma mücadelesinde neden başarılı olamadığını açıklar.
5. Avrupa büyük güçlerinin Balkanlar üzerindeki çıkarlarını ve bunların yerel siyasi ve askerî gelişmelere etkisini açıklar.
6. Balkan halklarında ulusal kimliğin güçlenmesinde kültürel, eğitimsel ve dinî hareketlerin önemini kavrar.
7. Ohri Başpiskoposluğunun yeniden kurulması mücadelesini açıklar ve kilise-okul cemiyetlerinin rolünü betimler.
8. En tanınmış ders kitabı yazarlarını, edebiyatçıları ve halk edebiyatı derleyicilerini sıralar.
9. Büyük Doğu Krizi'nin nedenlerini, gelişimini ve sonuçlarını açıklar; yeni devletlerin oluşumu ve toprak değişiklikleri üzerindeki etkisini değerlendirir.
10. Razlovtsi İsyanı'nın nedenlerini ve gelişimini açıklar, başlıca aktörlerini sıralar.
11. Makedon İsyanı'nın başladığı koşulları açıklar, isyancıların temel başarılarını belirtir ve başarısızlık nedenlerini kavrar.

Öğrenci:

1. Balkan ve Makedonya tarihine yönelik ilgi ve merak geliştirir.
2. Millî hareketlerin, uzun süreli toplumsal ve kültürel süreçlerin bir sonucu olduğunu kavrar.
3. Balkan halklarının tarihî mücadelelerine ve uyanış (aydınlanma) dönemi temsilcilerine saygı geliştirir.
4. Balkan meselelerinde dış etkiler ve siyasî müdahalelere karşı eleştirel bir tutum geliştirir.
5. Eğitim, dil ve kültürel kimliğin millî gelişimin temel unsurları olduğunu kavrar.
6. Ohri Başpiskoposluğunun yeniden kurulması mücadelesine saygı geliştirir.
7. Makedon ders kitabı yazarlarının, edebiyatçılarının ve halk edebiyatı derleyicilerinin çalışmalarına saygı geliştirir.
8. Razlovci İsyanı ve Makedon İsyanı'nın Makedonya tarihindeki önemini kavrar.

İçerikler (ve kavramlar)	**Değerlendirme standartları**
• **Osmanlı İmparatorluğu ve Doğu Krizi'ne kadar Balkanlar** (reformlar, Gülhane Hatt-ı Şerifi, Islahat Fermanı (Hatt-ı Hümayun), modernleşme, çiftlik sistemi, ayanlar, isyanlar, burjuvazi, savaşlar))	• İmparatorlukta yaşanan krizin nedenlerini açıklar. • Devletin ve toplumun modernleştirilmesine yönelik bir girişim olarak reformları betimler. • Yerel ileri gelenlerin modernleşmeye karşı göstermiş oldukları tepkilerin nedenlerini açıklar. • Çiftlik (çiflik) sisteminin özünü açıklar. • İmparatorlukta gerçekleşen toplumsal değişimlerin sağladığı kazanımları analiz eder.
• **XIX. yüzyılda Avrupa devletleri ve Balkanlar** (çıkarlar, Rusya, Fransa, Napolyon, Büyük Britanya, müdahale, siyaset, destek, topraklar)	• XIX. yüzyılda Balkanlar üzerinde etkili olan başlıca Avrupa güçlerini (Rusya, Fransa, Büyük Britanya, Habsburg Monarşisi, Osmanlı İmparatorluğu) sıralar. • Balkanların neden büyük güçler arasında çıkar çatışmalarının yaşandığı bir alan olduğunu açıklar. • Napolyon Savaşlarının bölgede yeni fikirlerin ve değişimlerin yayılmasındaki önemini

	kavrar. • Rus-Türk savaşları, Napolyon seferleri ve Kırım Savaşı gibi somut olayları Balkan siyasi haritasındaki değişimlerle ilişkilendirir. • Büyük güçlerin Balkanlar üzerindeki çıkarlarını tanır.
• **Sırbistan ve Yunanistan'daki ayaklanmalar** (Aydınlanma, Sırplar, Yunanlar, ayaklanmalar, Kara Yorgi (Karađorđe), Kapodistrias, Büyük Güçler, dayanışma, özerklik, bağımsızlık)	• Sırp ve Yunan isyanlarının ortaya çıkış nedenlerini açıklar. • "İsyan" kavramını ve özerklik ile bağımsızlık arasındaki farkı açıklar. • Büyük Güçlerin isyanların seyri ve sonuçları üzerindeki etkisini kavrar. • Her iki isyanın amaçlarını, yöntemlerini ve sonuçlarını karşılaştırır. • Balkan halkları arasındaki dayanışmayı ve Avrupa'dan gelen desteğin hareketlerin başarısındaki rolünü betimler.
• **Özerk Sırbistan** (Milan Obrenoviç, özerk kilise, Vuk Karadciç, Aleksandar Karacorceviç, İliya Garaşanin, Mihailo Obrenoviç, anayasalar, gelişim)	• Sırp ve Yunan isyanlarının ortaya çıkış nedenlerini açıklar. "İsyan" kavramını ve özerklik ile bağımsızlık arasındaki farkı açıklar. Büyük Güçlerin isyanların seyri ve sonuçları üzerindeki etkisini kavrar. Her iki isyanın amaçlarını, yöntemlerini ve sonuçlarını karşılaştırır. Balkan halkları arasındaki dayanışmayı ve Avrupa'dan gelen desteğin hareketlerin başarısındaki rolünü betimler.
• **Balkanlar'daki ilk bağımsız devlet: Yunanistan** (Bavyalılar, Otto, otosefal kilise, Büyük Güçler, darbe, İoannis Kolettis, demokrasi, I. Georgios, İyon Adaları)	• Sırp ve Yunan ayaklanmalarının ortaya çıkış nedenlerini açıklar. • "İsyan" kavramını ve özerklik ile bağımsızlık arasındaki farkı açıklar. • Büyük güçlerin isyanların seyri ve sonuçları üzerindeki etkisini kavrar. • Her iki isyanın amaçlarını, yöntemlerini ve sonuçlarını karşılaştırır. • Balkan halkları arasındaki dayanışmayı ve Avrupa'dan gelen desteğin, hareketlerin başarısındaki rolünü betimler.
• **XIX. yüzyılın başlarından Büyük Doğu Krizi'ne kadar Arnavutluk ve Aydınlanma düşüncesinin gelişimi** (Ali Paşa, Buşatlılar, Manastır olayları, isyanlar, okuryazarlık, Aydınlanma, Naum Vekilharci, Konstantin Kristoforidhi, Paşko Vasa, özgürlük düşüncesi)	• XIX. yüzyılın başlarında Arnavutların Osmanlı İmparatorluğu içindeki siyasi ve toplumsal durumunu açıklar. • Ali Paşa'nın kim olduğunu ve yerel yönetim ile daha geniş bir özerklik mücadelesindeki rolünü açıklar. • Naum Vekilharci, Konstantin Kristoforizi ve Paşko Vasa'nın faaliyetlerinin Arnavut Aydınlanması'nın gelişimi açısından önemini açıklar. • Ali Paşa'nın yönetimi, Buşatlılar, Manastır olayları ve Naum Veqilharxhi'nin eğitim faaliyetleri gibi temel olayları kronolojik olarak sıralar. • Naum Veqilharxhi'nin faaliyetlerini ve hazırladığı alfabenin Arnavut ulusal bilincinin oluşumundaki önemini analiz eder. • Siyasi isyanlar ile Arnavutlar arasında ulusal fikirlerin ortaya çıkışı arasındaki ilişkiyi

	analiz eder.
• **XIX. yüzyılın başlarından Büyük Doğu Krizi'ne kadar Bulgaristan** (ekonomi, toplum, okullar, ders kitapları, Rusya, kurtuluş hareketi, Rakovski, Levski, Botev, Eksarhlık)	• Bulgar ulusal hareketiyle ilgili başlıca şahsiyetleri, kavramları ve olayları sıralar (Georgi Rakovski, Vasil Levski, Hristo Botev, Bulgar Eksarhlığı vb.). • Okulların açılmasının, ders kitaplarının yayımlanmasının ve okuryazarlığın gelişmesinin Bulgar ulusal uyanışı açısından önemini açıklar. • Bulgar ulusal uyanışının temel aşamalarını kronolojik olarak sıralar: eğitim, dinî ve devrimci dönemler. • Özgürlük mücadelesindeki farklı yaklaşımları karşılaştırır: diplomatik (Rusya ve Bulgar Eksarhlığı aracılığıyla) ve devrimci (gizli komiteler, Bulgar çeteleri). • Eğitimli vatandaşların ve ulusal seçkinlerin ortaya çıkmasının ön koşulu olarak Bulgar ekonomisi ve toplumunun gelişimini analiz eder**.**
• **XIX. yüzyılda Makedonya'da kilise ve eğitim hayatı** (İstanbul Patrikhanesi, Ünilik (Uniat hareketi), Bulgar Eksarhlığı, Ohri Başpiskoposluğu'nun yeniden kurulması mücadelesi, kilise-okul cemaatleri, ders kitabı yazarları ve edebiyatçılar, Yoakim Krçovski, Kiril Peyçinoviç, Yordan Hacı Konstantinov-Cinot, Miladinov Kardeşler, Grigor Prliçev, Marko Cepenkov, matbaa, çorbacılar)	• Resmî kiliselerin kültürel ve eğitim hayatındaki rolünü ve önemini açıklar. • Ohri Başpiskoposluğu'nun yeniden kurulması mücadelesini açıklar ve bu mücadelenin canlanmasına katkıda bulunan başlıca şahsiyetleri sıralar. • Kilise-okul cemaatlerinin rolünü açıklar. • Makedon burjuvazisinin eğitimin gelişimine olan etkisini açıklar. • En tanınmış ders kitabı yazarlarını, edebiyatçıları ve halk edebiyatı derleyicilerini sıralar. • Makedonya'daki propaganda faaliyetlerini **karşılaştırır ve bunların benzerlikleri ile farklılıklarını ortaya koyar.**
• **Razlovtsi Ayaklanması** (Dimitar Pop-Georgiev Berovski, Papaz Stoyan, Razlovtsi, gizli cemiyet, isyan bayrağı, sonuçlar)	• Makedonya'daki ayaklanmanın nedenlerini açıklar. • Razlovtsi Ayaklanması'nın hazırlıklarını ve seyrini açıklar. • Dimitar Pop-Georgiev Berovski ile Papaz Stoyan'ın Razlovtsi Ayaklanması'ndaki rollerini açıklar. • Ayaklanmanın başarısızlığa uğramasının başlıca nedenlerini sıralar. • Razlovtsi Ayaklanması'nın Makedonya tarihindeki önemini açıklar.
• **Makedonya Ayaklanması** (Berlin Kongresi'nin 23. maddesi ve Makedonya, Dimitar Pop-Georgiev Berovski, Stoyan Karastoilov, Natanael Ohridski, Kresna, Makedon isyancılarının karargâhı, ayaklanmanın mührü, özgür bölge)	• Berlin Kongresi'nin 23. maddesini, Osmanlı Makedonyası'ndaki gelecekteki devrimci ve siyasi hareketlerin çıkış noktası olarak açıklar. • Makedonya Ayaklanması'na yol açan nedenleri ve koşulları sıralar. • Ayaklanmanın hazırlıklarını ve seyrini açıklar. • Özgür isyancı bölgesinin oluşturulmasını ve bu bölgenin iç teşkilatını açıklar.

	• Makedonya Ayaklanması'nın gelişmesi ve yayılmasının önündeki engelleri açıklar. • Ayaklanmanın başarısızlığa uğramasının temel nedenlerini sıralar ve bastırılışını açıklar. • Makedonya Ayaklanması'nın Makedon devletinin kurulması mücadelesindeki önemini açıklar.
• **Prizren Birliği ile Arnavut ulusal kurtuluş hareketinin ortaya çıkışı ve gelişimi** (1878, program ve memorandumlar, Abdül Fraşeri, Naim Fraşeri, Ali Bey Gusinye, Prizren, isyan, Osmanlı yönetimiyle çatışma, özerklik, 1881)	• Prizren Birliği'nin ortaya çıkış nedenlerini sıralar. • Prizren Birliği ile ilgili başlıca şahsiyetleri, olayları ve kavramları sıralar. • Prizren Birliği'nin faaliyetlerini kronolojik sıraya göre açıklar. • Birliğin etkisi altında bulunan bölgeleri tarihî harita üzerinde gösterir. • Prizren Birliği'nin memorandumlarının ve taleplerinin Arnavut millî hareketi açısından önemini açıklar.

Etkinlik Örnekleri:

- Öğretmen, XVIII. yüzyılda Balkanlar haritasını göstererek Osmanlı İmparatorluğu, Habsburg Monarşisi ve Venedik arasındaki siyasi bölünmeyi açıklar. Öğrenciler ikili gruplar hâlinde başlıca Balkan merkezlerini belirler ve ulusal uyanış fikirlerinin ilk ortaya çıktığı bölgeleri işaretler.
- Öğrencilere Adamantios Korais, Dositey Obradoviç ve Paisiy Hilendarski gibi şahsiyetlerin kısa biyografileri dağıtılır. Metinleri okuduktan sonra "Hepsinin ortak özelliği neydi?" sorusunu cevaplarlar. Etkinliğin sonunda "Ulusal Uyanış Öncüleri ve Fikirleri" başlıklı bir tablo hazırlanır.
- Öğretmen, eski bir Balkan yerleşimi, pazar, manastır ve zanaatkâr atölyesine ait görseller gösterir. Öğrenciler dönemin yaşamını tasvir eder ve yeni fikirlerin ile okulların ortaya çıkmasıyla yaşanan değişimleri açıklar.
- Öğrencilere Rusya, Habsburg Monarşisi, Fransa ve Büyük Britanya'nın gösterildiği Avrupa haritası verilir. Bu devletlerin Balkanlarla neden ilgilendiklerini ve amaçlarının neler olduğunu açıklarlar. Öğretmen cevapları "Balkan halklarına destek" ve "Kendi çıkarları" başlıklı iki sütun altında tahtaya yazar.
- Öğretmen bir manastır veya matbaaya ait kısa bir video ya da görsel gösterir. Öğrenciler bu kurumların ulusal uyanış fikirlerinin yayılmasındaki önemini açıklar.
- Öğrenciler, XVIII. ve XIX. yüzyıllardaki en önemli Balkan olaylarını (okulların açılması, ayaklanmalar, devletlerin kurulması vb.) içeren bir zaman şeridi hazırlar.
- Öğretmen "Tarihî Dedektiflik Bürosu" adlı bir etkinlik düzenler. Her grup belirli bir ayaklanmanın nedenlerini veya Büyük Güçlerin rolünü araştırır ve ulaştığı sonuçları sınıfa sunar.
- Öğretmen, Balkan ulusal uyanışı ve kurtuluş hareketlerinin önde gelen şahsiyetlerine ilişkin sorulardan oluşan "Kim Kimdir?" adlı bir bilgi yarışması düzenler.
- Öğrenciler, fotoğraflar, alıntılar ve semboller kullanarak "Ulusal Uyanış Öncüleri ve Eserleri" başlıklı küçük bir sergi hazırlar.

- Tarih bilgi yarışması: XVIII. ve XIX. yüzyıllarda Balkanlara damgasını vuran şahsiyetler, olaylar ve fikirlerle ilgili sorular yöneltilir.
- Öğretmen öğrencileri üç gruba ayırır ve onlara araştırma görevi verir. Birinci grup Ohri Başpiskoposluğu'nun yeniden kurulması mücadelesini, ikinci grup kilise-okul cemaatlerini ve bunların halkın dinî ve eğitim hayatı üzerindeki etkisini, üçüncü grup ise en tanınmış Makedon ders kitabı yazarlarını, edebiyatçıları ve halk edebiyatı derleyicilerini araştırır. Daha sonra üç grup da araştırmaları sonucunda ulaştıkları bulguları sundukları sunumlar hazırlar.
- Öğretmen, Razlovtsi Ayaklanması ile ilgili bir rol yapma etkinliği düzenler. Öğrencileri iki gruba ayırır. Birinci grup ayaklanmacıları, ikinci grup ise Razlovtsi'deki silahlı mücadeleye katılmayan yerel halkı canlandırır. Daha sonra öğrenciler defterlerine, kendi bakış açılarından "yaşadıkları" olayları yazar. Etkinliğin sonunda "anılarını" sınıfta okurlar ve öğretmen, Razlovtsi Ayaklanması'nın sonuçları ile başarısızlık nedenleri üzerine bir tartışma yürütür.
- Öğretmen öğrencileri üç gruba ayırır ve onlara araştırma görevi verir. Birinci grup Berlin Kongresi'ni ve bunun Makedonya üzerindeki sonuçlarını, ikinci grup Makedonya Ayaklanması'nın hazırlıklarını, başlangıcını ve gelişimini, üçüncü grup ise ayaklanmanın bastırılmasını, Makedon isyancıların başarısızlık nedenlerini ve ayaklanmanın Makedonya tarihindeki önemini araştırır. Ardından tüm gruplar araştırmaları sonucunda ulaştıkları bulguları içeren sunumlar hazırlar.
- Öğretmen, konunun pekiştirilmesi ve sistematik olarak gözden geçirilmesi amacıyla bir bilgi yarışması düzenler. Öğrencileri, grupların dengeli olmasına dikkat ederek A, B ve C olmak üzere üç takıma ayırır. Yarışmanın kurallarını açıklar:
- Her takım, soruları cevaplayacak bir öğrenci seçer. Takımın diğer üyeleri cevapların hazırlanmasına katkıda bulunur. Öğretmen, görsel veya çizimlerle desteklenmiş sunum biçimindeki ilk soruyu A takımına yöneltir. Doğru cevap 1 puan değerindedir.
- A takımı soruyu cevaplayamaz veya yanlış cevap verirse, cevap hakkı B takımına geçer. B takımı doğru cevap verirse 1 puan alır. B takımı da cevaplayamaz veya yanlış cevap verirse, cevap hakkı C takımına geçer.
- İkinci soruda ilk cevap hakkı B takımına, üçüncü soruda C takımına verilir ve bu sıra tüm sorular boyunca aynı şekilde devam eder. Öğretmen tahtaya puan tablosu çizer, cevapların doğruluğunu denetler ve her takımın puanlarını tabloya işler.

Konu: AVRUPA VE DÜNYA: XIX. YÜZYILIN ORTALARINDAN BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NA KADAR
Toplam ders saati: 10

Öğrenme kazanımları:

Öğrenci şunları yapabilecektir

1. XIX. yüzyıl ortalarından I. Dünya Savaşı'na kadar Avrupa ve dünyanın siyasi, ekonomik ve kültürel gelişimiyle ilgili en önemli şahsiyetleri, kavramları ve olayları sıralar.
2. 1848 Devrimleri'nin nedenlerini ve amaçlarını açıklar ve bunları vatandaşlık hakları ile demokrasinin gelişimiyle ilişkilendirir.
3. İtalya ve Almanya'nın birleşme süreçlerini betimler ve bunların Avrupa'da ulus-devletlerin oluşumundaki rolünü açıklar.

4. ABD İç Savaşı'nın nedenlerini, gelişimini ve sonuçlarını açıklar; köleliğin kaldırılmasındaki önemini değerlendirir.
5. İkinci Sanayi Devrimi'ndeki temel teknolojik ve ekonomik değişimleri ve bunların insanların yaşamına etkilerini betimler.
6. Emperyalizm kavramını açıklar ve bunun fethedilen ülkeler ve sömürgeler üzerindeki sonuçlarını analiz eder.
7. I. Dünya Savaşı öncesindeki uluslararası ilişkileri, büyük güçler arasındaki ittifakları ve rekabetleri açıklar.
8. XIX. yüzyılın ikinci yarısı ve XX. yüzyılın başındaki en önemli bilimsel ve kültürel başarıları tanır.
9. Teknoloji, bilim ve kültür gelişimini modern Avrupa ve dünya toplumunun oluşumu ile ilişkilendirir.

Öğrenci:

1. XIX. yüzyılın ikinci yarısı ve XX. yüzyılın başındaki tarihsel değişimlere karşı ilgi ve merak geliştirir.
2. İnsanlığın bilimsel, kültürel ve teknolojik ilerlemesine karşı saygı geliştirir.
3. Sanayi gelişimi, bilim ve kültürün yaşamı iyileştirdiğini ancak aynı zamanda eşitsizlikler de yaratabileceğini kavrar.
4. Sömürgecilik, emperyalizm ve güç istismarına karşı eleştirel düşünme becerisi geliştirir.
5. Barışın, iş birliğinin ve farklı kültürlere ve halklara saygının önemine dair bir tutum geliştirir.

İçerikler (ve kavramlar)	**Değerlendirme standartları**
• **Avrupa'da "Halkların Baharı" ve ulus-devletlerin oluşumu** (1848 Devrimleri, özgürlük, vatandaşlık hakları, demokrasi, Habsburg Monarşisi, İtalya'nın birleşmesi, Almanya'nın birleşmesi, Garibaldi, Bismarck)	• 1848 yılının devrimler ve özgürlük mücadelelerinin simgesi olarak önemini açıklar. • Avrupa'nın farklı ülkelerindeki devrimlerin nedenlerini ve amaçlarını betimler. • "Özgürlük", "vatandaşlık hakları" ve "demokrasi" kavramlarını devrimler bağlamında açıklar. • Habsburg Monarşisi içindeki halkların durumunu ve ulusal hak taleplerini açıklar. • İtalya ve Almanya'nın birleşme süreçlerini ve Giuseppe Garibaldi ile Otto von Bismarck gibi kişilerin rollerini açıklar. • Avrupa'daki devrimler ile ulusal hareketlerin amaç ve sonuçlarını karşılaştırır. • Ulusal özgürlük ve eşitlik mücadelesini Avrupa tarihinin önemli bir parçası olarak tanır.
• **ABD İç Savaşı** (Kuzey, Güney, kölelik, özgürlük, Abraham Lincoln, Birlik, Konfederasyon, Gettysburg, 1865, vatandaşlık hakları)	• Kuzey ile Güney arasındaki savaşın nedenlerini, özellikle kölelik ve özgürlük meselesini tanır. • Savaşın taraflarını açıklamak için Kuzey, Güney, Birlik (Union) ve Konfederasyon kavramlarını kullanır. • Abraham Lincoln'ün önemini ve Birlik'in korunmasındaki rolünü açıklar. • Savaşın sonuçlarını köleliğin kaldırılması ve vatandaşlık haklarının gelişimiyle ilişkilendirir.

• **İkinci Sanayi Devrimi** (sanayi, elektrik enerjisi, telefon, çelik, otomobil, işçi hakları, kitlesel üretim, kapitalizm, ticaret, yenilikler)	• Başlıca teknolojik keşifleri ve bunların günlük yaşam üzerindeki önemini tanır. • Sanayi gelişiminin işçiler ve toplum üzerindeki olumlu ve olumsuz sonuçlarını tanır. • Yeni teknolojilerin ulaşım, iletişim ve yaşam standardı üzerindeki etkisini açıklar. • Sanayi ilerlemesinin modern dünyanın oluşumuna etkisini betimler. • Sanayi gelişimini şehirleşme, ticaret ve kapitalizmin büyümesiyle ilişkilendirir. • Birinci ve İkinci Sanayi Devrimi'ni süre, icatlar ve sonuçlar açısından karşılaştırır.
• **Emperyalizm ve sömürgecilik dönemi** (emperyalizm, sömürgecilik, kölelik, metropol, ham maddeler, misyonerler, Afrika, Berlin Konferansı, direniş, kültürel etki)	• XIX. yüzyılda Avrupa'nın genişlemesinin nedenlerini tanır. • "Emperyalizm" ve "sömürgecilik" kavramlarının anlamını açıklar. • Sanayileşme ve ticaretin imparatorlukların yayılmasındaki önemini açıklar. • Sömürge politikalarının fethedilen ülkelerin ekonomi ve kültürü üzerindeki sonuçlarını analiz eder. • Sömürgeciliğin yarattığı adaletsizlik ve eşitsizliği betimler.
• **1870–1914 arası uluslararası ilişkiler** (üyük Güçler, ittifaklar, rekabet, diplomasi, Üçlü İttifak, Üçlü İtilaf, silahlanma, sömürgeler, Otto von Bismarck, Franz Joseph I)	• Avrupa'da oluşan ittifakları sıralar ve birbirinden ayırt eder. • Avrupa devletleri arasındaki artan rekabetin nedenlerini tanır. • I. Dünya Savaşı öncesinde silahlanmanın ve sömürge yarışının önemini açıklar. • "Büyük Güçler" kavramını ve uluslararası ilişkilerdeki rollerini açıklar. • Uluslararası politikayla bağlantılı en önemli şahsiyetleri tanır. • Devletler arasında barışın, iş birliğinin ve diyalogun önemini açıklar.
• **XIX. yüzyıl ortalarından I. Dünya Savaşı'na kadar Avrupa ve dünya kültürü ile bilimi** (Thomas Edison, Nikola Tesla, Alexander Graham Bell, Wright Kardeşler, Louis Pasteur, Charles Darwin, Marie Curie, realizm, empresyonizm, Vincent van Gogh, Lev Tolstoy, oy hakkı, kadın hareketi, spor, sinema)	• XIX. yüzyılın ikinci yarısı ve XX. yüzyılın başındaki en önemli kültürel ve bilimsel başarıları tanır. • Yeni teknolojilerin (telefon, elektrik ampulü, otomobil, uçak) günlük yaşam üzerindeki önemini açıklar. • Öğrenilen kavramları (sanayileşme, empresyonizm, icat, emansipasyon) olayları açıklarken doğru şekilde kullanır. • Kadın hakları mücadelesini ve bunun demokratik hareketlerle bağlantısını açıklar. • Başlıca sanat akımlarını ayırt eder: realizm, empresyonizm ve post-empresyonizm. • Öğrenilen bilgileri kullanarak günümüz dünyasıyla (teknoloji, kültürel gelişim, toplumsal cinsiyet eşitliği) karşılaştırmalar yapar.
Etkinlik Örnekleri	

- Öğretmen, Garibaldi ve Bismarck'ın portrelerini gösterir. Öğrenciler onların hedeflerini, yöntemlerini ve sonuçlarını karşılaştırır. Ardından İtalya ve Almanya'nın birleşmesinin bu halklar için ne anlama geldiği üzerine sınıf tartışması yapılır.
- Öğretmen, ABD'nin Kuzey ve Güney'e ayrılmış haritasını gösterir. Öğrenciler fabrika işçisi (Kuzey), toprak sahibi (Güney) ve eski bir köle rollerini üstlenerek ABD'nin geleceği ve kölelik üzerine tartışır.
- Öğretmen, Afrika'daki sömürge yaşamını gösteren tarihi görseller sunar. Öğrenciler kendilerini o dönemde yaşayan çocuklar olarak hayal ederek bir Avrupalı arkadaşa mektup yazar; ardından sömürge yaşamının adaletsizlikleri tartışılır.
- Öğretmen "Avrupa'daki İttifaklar" etkinliğini düzenler. Öğrenciler kartlarla devletleri temsil ederek Üçlü İttifak ve Üçlü İtilaf bloklarını oluşturur ve nedenlerini açıklar.
- Öğretmen Edison, Tesla, Marie Curie, Bell ve Wright Kardeşler'in fotoğraflarını ve icatlarını gösterir. Öğrenciler icatları eşleştirir ve günlük yaşama etkilerini açıklar; ardından "Hangi icat olmadan yaşanamaz?" posteri hazırlar.
- Öğrenciler Van Gogh, Monet ve diğer sanatçıların eserlerini inceleyerek eserin gerçekliği, dönemi ve önceki dönemlerle farkı üzerine soruları cevaplar.
- Öğretmen, XIX. yüzyıl sonu ve XX. yüzyıl başındaki kadın protestolarının fotoğraflarını gösterir. Öğrenciler gruplar hâlinde eşitlik ve oy hakkı mücadelesini anlatan posterler hazırlar.
- Öğrenciler gruplara ayrılır. Her grup XIX. yüzyılın ikinci yarısı ve XX. yüzyıl başından bir tarihî kişilik seçer (Bismarck, Lincoln, Tesla, Curie, Van Gogh, Florence Nightingale vb.) ve "yeni çağın en önemli figürleri" üzerine kısa sunum hazırlar.
- Tarih bilgisi yarışması: Öğretmen tüm konuları kapsayan soru ve görseller hazırlar. Öğrenciler A, B ve C takımları hâlinde yarışır.
- Zaman çizelgesi etkinliği: Öğrenciler "Avrupa ve Dünya 1848–1914" başlıklı büyük bir zaman şeridi oluşturur; devrimleri, birleşmeleri, savaşları, icatları ve sanat akımlarını işaretler.
- Öğrenciler 1900 Paris Dünya Fuarı'nı canlandıran bir etkinliğe katılır. Farklı gruplar (bilim insanları, sanatçılar, politikacılar, işçiler ve sömürge temsilcileri) hazırlanır ve kısa sunumlar yapar. Ardından öğretmen, XIX. yüzyılın en büyük başarısının ne olduğu üzerine sınıf tartışması yürütür.

Konu: XIX. YÜZYILIN SONU VE XX. YÜZYILIN BAŞINDA BALKANLAR
Toplam ders saati: 10

Öğrenme kazanımları:

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Büyük Doğu Krizi'nden sonra Balkanlar'ın siyasi, toplumsal ve kültürel gelişimini belirleyen başlıca şahsiyetleri, olayları ve süreçleri sıralar.
2. XIX. yüzyılın sonu ve XX. yüzyılın başında Balkan devletlerindeki yönetim biçimlerini, reformları ve siyasi sistemleri birbirinden ayırt eder.
3. Balkan devletlerinde modernleşme, sanayileşme ve ulusal kurumların oluşum süreçlerini açıklar.
4. Osmanlı İmparatorluğu'nun yeni uluslararası ilişkilerdeki rolünü ve Balkan Savaşları öncesinde zayıflamasını analiz eder.
5. Yeni kurulan devletlerin kimliğinin ve Avrupalaşma sürecinin bir parçası olarak kültür, eğitim ve sporun önemini tanır.

6. Balkan Savaşları'nın nedenlerini ve sonuçlarını açıklar.

Öğrenci:

1. XIX. yüzyılın sonu ve XX. yüzyılın başındaki Balkan tarihî süreçlerine karşı ilgi ve merak geliştirir.
2. Balkan devletlerinin oluşumunun, uzun süreli özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinin sonucu olduğunu kavrar.
3. Balkan halklarının kimliğini şekillendiren tarihî şahsiyetlere, reformculara ve kültür insanlarına saygı geliştirir.
4. Balkanların farklı halklar ve kültürler arasında hem çatışma hem de etkileşim ve iş birliği alanı olduğunu fark eder.
5. Toplumsal uyum ve halklar arası saygının oluşumunda kültür, eğitim ve sporun rolünü kavrar.

İçerikler (ve kavramlar)	**Değerlendirme standartları**
• **Osmanlı İmparatorluğu Bükreş Barış Antlaşması'na kadar** (II. Abdülhamid, Jön Türk hareketi, darbe, parlamento, modernleşme, kriz, ilhak, Balkan İttifakı, savaş)	• Osmanlı İmparatorluğu'nun geç dönem tarihine ilişkin en önemli şahsiyetleri ve olayları sıralar. • Tarihsel kavramları (modernleşme, ilhak, parlamento, anayasa, isyan, ittifak, kriz) Osmanlı'daki siyasi süreçleri açıklarken kullanır. • Temel olayları kronolojik olarak sıralar: II. Abdülhamid dönemi, Jön Türk Devrimi, padişahın tahttan çekilmesi, V. Mehmed dönemi, Bosna-Hersek'in ilhakı, Balkan İttifakı. • II. Abdülhamid'in yönetimini, kontrol ve sansür yoluyla mutlakiyetin korunması çabası olarak analiz eder. • Jön Türk Devrimi'ni Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasi ve toplumsal gelişiminde bir dönüm noktası olarak değerlendirir. • Balkan İttifakı'nın oluşumunu ve Balkan Savaşları'nın sonuçlarını açıklar.
• **Bağımsız bir devlet olarak Sırbistan** (krallık, Avusturya-Macaristan, istikrarsızlık, Milan Obrenoviç, Aleksandar Obrenoviç, I. Petar Karacorceviç, demokrasi, ekonomik gelişme, yeni topraklar)	• Bağımsız bir devlet olarak Sırbistan'ın gelişimiyle ilgili en önemli şahsiyetleri, kavramları ve olayları sıralar. • Temel olayları kronolojik olarak sıralar: bağımsızlığın tanınması, krallığın ilanı, Milan'ın tahttan çekilmesi, Aleksandar'ın öldürülmesi, I. Petar Karađorđević'in tahta çıkışı. • Sırbistan ile Avusturya-Macaristan arasındaki ilişkileri bağımlılık, baskı ve dış politika bağlamında açıklar. • Berlin Kongresi'nden sonra kazanılan yeni toprakları harita üzerinde gösterir. • İki hanedan arasındaki yönetim farklılıklarını analiz eder. • Sırbistan'ın ekonomik gelişimi ve modernleşmesinin bağımsızlığın güçlenmesindeki rolünü açıklar.
• **Yunanistan – Büyük Doğu Krizi'nden Balkan Savaşları'na kadar**	• Yunanistan'daki siyasi durumu Berlin Kongresi'nden sonra ve sık yaşanan krizlerin nedenlerini açıklar.

(siyaset, hanedanlar, Trikoupis, demiryolu, kriz, istikrarsızlık, Girit, Büyük Güçler, ekonomi, Venizelos, genişleme)	• XIX. yüzyılın sonu ve XX. yüzyılın başındaki Yunanistan'ın gelişimiyle ilgili başlıca siyasi şahsiyetleri ve kavramları sıralar. • Temel olayları kronolojik olarak sıralar: 1880'ler siyasi krizi, Trikupis reformları, Girit ayaklanması, Venizelos'un ortaya çıkışı, Balkan Savaşları hazırlıkları. • Berlin Kongresi'nden sonra Yunanistan'ın toprak genişlemelerini (Teselya, Epir'in bazı bölgeleri) harita üzerinde gösterir. • Venizelos'un politikasını**, iç istikrarsızlıktan Balkan İttifakı'na aktif katılıma geçiş olarak açıklar.**
• **Bulgaristan'ın özerklikten bağımsızlığa giden süreci** (Rusya, Aleksandr Battenberg, birleşme, Sırbistan, Stambolov, gelişim, Ferdinand Saxe-Coburg-Gotha, demokratikleşme, bağımsızlık, felaket)	• Bulgaristan'ın kuruluşundan sonraki siyasi ve toplumsal gelişimiyle ilgili başlıca şahsiyetleri ve olayları sıralar. • Berlin Kongresi'nden (1878) sonra özerk Bulgaristan'ın oluşum sürecini ve giderek güçlenmesini açıklar. • En önemli olayları kronolojik olarak sıralar: Berlin Kongresi (1878), birleşme (1885), Sırp-Bulgar Savaşı, Stambolov'un yönetimi (1887–1894), bağımsızlığın ilanı (1908). • Rusya ile Bulgaristan arasındaki ilişkileri analiz eder. • Aleksandr Battenberg ile Ferdinand Saxe-Coburg-Gotha'nın yönetimlerini karşılaştırır.
• **Arnavutluk'un bağımsızlığa giden yolu** (Sami Fraşeri, Zef Serembe, Girolamo de Rada, Elena Gjika, Liga, alfabe, isyanlar, İsmail Kemal, bağımsızlık, Wilhelm Vid)	• Alfabenin gelişimi ve eğitim faaliyetlerinin ulusal kimliğin oluşumundaki önemini kavrar. • Sami Fraşeri'nin rolünü ve "Arnavutluk nasıl oldu, nasıl ve nasıl olacak" adlı eserinin Arnavut ulusal hareketindeki etkisini açıklar. • Zef Serembe, Girolamo de Rada ve Elena Gyika'nın faaliyetlerini açıklar. • Bitola Kongresi'nin Arnavut alfabesi açısından önemini kavrar. • İsmail Kemal'in rolünü ve bağımsızlığın ilanıyla ilgili olayları açıklar. • Ulusal dilin gelişimini siyasi bağımsızlığın oluşumu ile ilişkilendirir.
• **Balkanlarda eğitim, kültür ve spor (XIX. yüzyıl sonu – XX. yüzyıl başı)** (dil, okullar, üniversiteler, resim, sinema, Karagöz, tiyatro, Olimpiyat Oyunları, spor)	• Balkanlarda eğitim, kültür ve sporun gelişimiyle ilgili temel kavramları ve alanları sıralar (dil, okullar, üniversiteler, tiyatro, Olimpiyat Oyunları, futbol). • XIX. yüzyıl ve XX. yüzyılın başında devlet eğitim sistemlerinin nasıl geliştiğini açıklar. • Sporun Balkanlarda modern kültürün bir parçası hâline gelmesinin nedenlerini açıklar. • Okulların ve üniversitelerin gelişimini Avrupalılaşma ve modernleşme süreçleriyle ilişkilendirir. • Tiyatro ve sanatın gelişimini, burjuva kültürünün yayılmasının bir parçası olarak betimler.

Etkinlik Örnekleri

- Öğrenciler dört gruba ayrılır: Sırbistan, Bulgaristan, Yunanistan ve Osmanlı İmparatorluğu. Her grup kendi devleti hakkında kısa metin alır (yöneticiler, politika, dış ilişkiler) ve "XIX. yüzyılın sonlarında devletimiz" adlı mini sunum hazırlar. Ardından öğretmenle birlikte "I. Dünya Savaşı öncesinde Balkan devletleri" tablosu hazırlanır; benzerlikler ve farklılıklar yazılır.
- Öğretmen Balkan İttifakı'nı açıklar. Öğrenciler kartlarla devlet bayraklarını kullanarak ittifakı oluşturur ve ardından devletlerin amaçları, kazançları ve çıkar çatışmaları üzerine tartışır.
- Öğrenciler "Balkanlar 1878–1913" zaman çizelgesi hazırlar. Önemli tarihler, antlaşmalar, isyanlar, ittifaklar ve savaşlar eklenir. Öğretmen "dönüm noktası nedir?" gibi sorular sorar.
- Öğretmen "Tarihî Konsey" adlı bir etkinlik düzenler. Her öğrenci bir tarihî lider rolü alır (örneğin Ferdinand, I. Petar, Venizelos, Kemal, II. Abdülhamid). Öğrenciler gruplar hâlinde Bosna Krizi, Balkan İttifakı veya Osmanlı reformları gibi olaylara nasıl tepki verilmesi gerektiğini tartışır. Sonunda sınıf en ikna edici strateji için oylama yapar.
- Öğretmen Belgrad, Sofya, Atina ve İstanbul gibi şehirlerin XX. yüzyıl başındaki fotoğraflarını ve kısa metinlerini gösterir. Öğrenciler şehirlerdeki değişimleri (sokaklar, üniversiteler, demiryolları, kamu binaları) gözlemler ve Balkan modernleşmesi üzerine tartışma yapar.
- Öğretmen Jön Türk Devrimi'ni açıklar. Öğrenciler 1908 yılında bir gazeteci gibi kısa haber yazar (başlık ve birkaç cümle). Ardından "Halk Jön Türklerden ne bekliyordu ve neden hayal kırıklığı yaşandı?" sorusu tartışılır.
- Öğrenciler bir tarihî şahsiyet hakkında mini dosya hazırlar (Petar I Karađorđević, Venizelos, Ferdinand, II. Abdülhamid, İsmail Kemal vb.). Dosyada fotoğraf, kısa biyografi ve önemli faaliyetler yer alır. Sonunda hangi kişinin modern devlet oluşumuna en çok katkı sağladığı tartışılır.
- Öğretmen Balkan okulları, tiyatroları ve spor kulüplerine ait görseller gösterir. Öğrenciler kültürel gelişimi analiz eder ve "1900'de şehrimiz" mini poster hazırlar. Balkanların Avrupa ile benzerlikleri ve farklılıkları tartışılır.
- Öğrenciler 1912 yılında yaşayan bir kişi gibi günlük veya mektup yazar (savaşın başlangıcı, korku, umut, gurur).
- Tarih bilgisi yarışması veya bilgi yarışması düzenlenir (konu Balkanlar ve 19. yüzyıl sonu – 20. yüzyıl başı süreçleri).
- Öğrenciler 1912 yılında Balkanlar'da yaşayan bir kişi gibi kısa mektup veya günlük yazar; savaşın başlangıcını, korku, umut ve gurur duygularını anlatır.
- Tarih bilgisi yarışması: "Bağımsızlığa Giden Yol" – tüm üniteyi kapsayan sorularla (isyanlar, bağımsızlıklar, reform hareketleri, ittifaklar, Balkan Savaşları) düzenlenir.
- Öğretmen ilk tiyatrolar, operalar ve sanat sergilerine ait görseller gösterir. Öğrenciler metinleri doğru şehir veya ülke ile eşleştirir ve kültürün ulusal kimlik üzerindeki rolünü tartışır.
- Tartışma etkinliği: "Bir devlet için daha önemli olan nedir: eğitim, kültür yoksa spor?" Öğrenciler gruplar hâlinde argüman geliştirir ve sınıf oylama yapar.
- Final etkinliği: "Avrupa'nın aynası olarak Balkanlar". Öğrenciler Balkanların Avrupa ile benzerliklerini konu alan sunum/poster/video hazırlar; ardından benzerlikler, farklılıklar ve 1913'e kadar gelişim üzerine tartışma yapılır.

Konu: XIX. YÜZYILIN SONU VE XX. YÜZYILIN BAŞINDA MAKEDONYA
Toplam ders saati: 18

Öğrenme kazanımları:

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Makedon göçmenlerinin önemli dernek ve örgütlerini tanır, faaliyetlerini açıklar ve Osmanlı Makedonyası açısından önemini değerlendirir.
2. Makedon Devrimci Örgütü'nün amacını, bunu gerçekleştirme araçlarını ve gelişim sürecindeki zorluklarını açıklar.
3. Makedon Devrimci Örgütü'nün önemli şahsiyetlerini sıralar ve bağımsızlık mücadelesine katkılarını değerlendirir.
4. İlinden Ayaklanması'nın nedenlerini, gelişimini ve sonuçlarını açıklar ve tarihî önemini kavrar.
5. İlinden Ayaklanması'nın Avrupa ve dünya kamuoyundaki yankılarını değerlendirir.
6. Kruşevo'daki geçici isyancı yönetimin işleyişini ve önemini açıklar.
7. İlinden Ayaklanması sonrası örgütteki krizin nedenlerini ve farklı örgütlenme yaklaşımlarını açıklar.
8. Örgütün halkın günlük yaşamı üzerindeki etkisini tanır.
9. Jön Türk rejimi dönemindeki siyasi partilerin faaliyetleri üzerinden "yasal siyasi mücadele" kavramını açıklar.
10. Balkan Savaşları'nın Osmanlı Makedonyası üzerindeki sonuçlarını açıklar.
11. "Makedonluk" kavramını ve dilsel, ulusal ve siyasal ayrışma fikirlerini ulusal kimlik bağlamında açıklar.
12. Osmanlı Makedonyası'ndaki başlıca teknik ve teknolojik gelişmeleri tanır ve bunların ekonomi ile günlük yaşama etkisini açıklar.

Öğrenci:

1. XIX. yüzyılın sonu ve XX. yüzyılın başında Makedonya'daki tarihî süreçlere ilgi geliştirmesi.
1. Makedon Devrimci Örgütü'nün mücadelesine ve en önemli şahsiyetlerine saygı geliştirmesi.
2. İlinden Ayaklanması ve Kruşevo Cumhuriyeti'nin modern Makedon devleti açısından önemini kavraması.
3. Makedon ulusal kurtuluş mücadelesindeki kilit kişilerin fedakârlıklarına saygı geliştirmesi.
4. Balkan devletlerinin Makedonya üzerindeki yayılmacı politikalarına karşı eleştirel düşünme becerisi geliştirmesi (Osmanlı mirası bağlamında).
5. "Makedonluk" fikrini savunanların ve Makedon ulusal düşüncesinin gelişimine katkı sağlayanların rolüne saygı geliştirmesi.

İçerikler (ve kavramlar)	**Değerlendirme standartları**
Dış ülkelerdeki Makedon örgütleri ve dernekleri (göçmenlik, dernekler, Mlada Makedonska Književna Druzhina, Loза, Yüksek Makedon Komitesi, Vardар, Makedonsko Naučno-Literaturno Društvo, Makedonski Tajni Devrimci Komite, Makedonski Glas)	• Makedonya'dan göç etme nedenlerini açıklar. • Bulgaristan, Sırbistan, İsviçre, Rusya ve diğer ülkelerde kurulan Makedon göçmen örgütlerinin başlıcalarını tanır. • "Mlada Makedonska Književna Druzhina" ve "Lozari" hareketinin amaçlarını açıklar. • Yurt dışındaki Makedon örgütlerinin faaliyetlerini betimler.

	• Farklı Makedon göçmen örgütlerinin çalışma biçimlerini karşılaştırır. • Makedon göçmenlerinin Makedon kimliğinin tanıtılması ve geliştirilmesindeki önemini kavrar.
Makedon Devrimci Örgütü 1893–1903 (Selanik, 1893, Makedon Merkez Devrimci Komitesi, Makedonya'ya özerklik, ayaklanma, 1896 Selanik Kongresi, çeteler, voivodlar, propaganda)	• Makedon Devrimci Örgütü'nün kurulmasında yer alan başlıca öncüleri tanır. • Örgütün amacını ve bu amaca ulaşma aracı olarak ayaklanma (isyan) fikrini açıklar. • Örgütün yapısını ve faaliyet yöntemlerini (teşkilatlanma, propaganda, gizli çalışma vb.) açıklar. • 1896 Selanik Kongresi'nde alınan temel kararları sıralar. • Çetelerin (silahlı birliklerin) önemini ve kurtuluş hareketindeki rolünü açıklar. • Örgütün gelişim sürecinde karşılaşılan engel ve zorlukları analiz eder.
Makedon Devrimci Örgütü'nün önde gelen şahsiyetleri (Goce Delçev, Damyan Gruev, Petar Pop Arsov, Gjorgje Petrov, Pere Tosev, Jane Sandanski)	• Makedon Devrimci Örgütü'nün önde gelen şahsiyetlerini sıralar. • Örgütün özgürlük mücadelesine katkı sağlayan temel kişilerin çalışmalarını açıklar ve değerlendirir. • Goce Delçev, Damyan Gruev, Petar Pop Arsov, Gjorgje Petrov, Pere Tosev ve Jane Sandanski'nin Makedonya tarihindeki önemini açıklar. • Makedon mücadele önderlerinin ortak hedeflerini ve Makedon devletinin kurulmasına yönelik fikir birliğini ilişkilendirir.
İlinden Ayaklanması (1903 Selanik Kongresi, Selanik bombalamaları, Smilevo Kongresi, İlinden, Genel Karargâh, Kruşevo, Smilevo, Neveska, Klisura)	• İlinden Ayaklanması'nın nedenlerini ve gerçekleştiği tarihî koşulları açıklar. • Selanik ve Smilevo kongrelerinde alınan kararların önemini açıklar. • Gemiciler (Gemiçii) grubunun faaliyetlerini ve amaçlarını açıklar. • Ayaklanma hazırlıklarını betimler. • Manastır (Bitola) devrim bölgesindeki İlinden Ayaklanması'nın başarılarını açıklar ve diğer bölgelerle karşılaştırır.
Kruşevo Cumhuriyeti (dağ yönetimi, Nikola Karev, Kruşevo, Kruşevo Manifestosu, Sıleva, Meçkin Kamen, Pitu Guli)	• Kruşevo'nun özgürleştirilmesini önemli bir isyancı başarısı olarak açıklar. • Kruşevo'daki geçici isyancı yönetimin işleyişini açıklar. • Kruşevo'nun düşüşünü açıklar ve Meçkin Kamen ile Sıleva'daki çatışmaların önemini tanır. • Kruşevo Cumhuriyeti'nin Makedonya tarihindeki önemini açıklar. • İlinden Ayaklanması'nın Avrupa ve dünya kamuoyundaki yankılarını belirtir.
İlinden sonrası Makedonya'nın durumu (insani kriz, Mürzsteg reformları, Rila Kongresi, demokratikleşme, yerelleşme, örgütün günlük yaşamdaki rolü, silahlı propagandalar)	• İlinden Ayaklanması'nın sonuçlarını sıralar. • Mürzsteg (Mirçştig) reformlarını ve önemini açıklar. • Örgüt içindeki krizin nedenlerini ve Rila Kongresi'nde alınan temel kararları açıklar.

	• Örgütün günlük yaşam üzerindeki rolünü betimler. • Silahlı propagandaların sonuçlarını açıklar. • İlinden Ayaklanması'ndan sonra örgütün geleceğine dair temel yaklaşımlar arasındaki farklılıkları açıklar.
Jön Türkler döneminde Makedonya (Resne, çetelerin yasallaşması, karşı devrim, siyasi partiler, Halk Federatif Partisi, Dimitar Vlahov, Bulgar Anayasal Kulüpleri Birliği, Arnavut siyasi kulüpleri, Jön Türk rejimi)	• Makedonya'yı Jön Türk Devrimi'nin merkezi olarak tanır. • Başlıca siyasi aktörleri sıralar. • Siyasi çoğulculuk üzerinden yasal siyasi mücadele kavramını açıklar. • Kısıtlayıcı yasaların (restriktif yasaların) önemini açıklar. • Mutlakiyet (absülutizm) ile anayasal monarşi arasındaki farkları açıklar.
Balkan Savaşları döneminde Makedonya (Balkan İttifakı, müttefik ordular, Makedonya'daki savaşlar, Makedonların müttefik ordulara katılımı, Veles Tüm-Makedon Konferansı, Makedon devlet talebi, Osmanlı Makedonyası'nın bölünmesi)	• Balkan devletlerinin Osmanlı mirası olarak Makedonya üzerindeki politika ve emellerini açıklar. • Müttefik orduların ilerleyişini ve Osmanlıların hızlı yenilgisini betimler. • Balkan ülkeleri arasındaki Makedonya üzerindeki rekabetin yeni bir savaşın nedeni olduğunu açıklar. • Makedon halkının müttefik ordulara katılma nedenlerini açıklar. • Balkan Savaşları'nın sonuçlarını açıklar.
Makedonluk fikrinin ortaya çıkışı ve gelişimi (Makedonluk, ayrılıkçılık, tarihî kimlik arayışı, Gjorgjija Pulevski, Teodosij Gologanov, Krste Petkov Misirkov, *Za makedonckite raboti*, Dimitrija Čupovski)	• "Makedonluk" kavramının anlamını açıklar ve değerlendirir. • Nüfusun kendini "Makedonya" adıyla tanımlama sürecini tanır. • Dilsel, ulusal ve siyasi ayrılıkçılık fikirlerini ulusal kimliğin oluşumunun bir ön koşulu olarak açıklar. • Makedonistlerin (makedonculuk savunucularının) fikirlerinin hayata geçirilmesindeki engelleri açıklar. • Makedonistlerin Makedon ulusal düşüncesinin gelişimindeki önemini açıklar.
Osmanlı Makedonyası'nda yaşam (köylüler, şehir halkı, tarım, ticaret, hayvancılık, sanayi ürünleri, demiryolu, telgraf, bankalar, buharlı gemiler, fotoğrafçılık, sinema, Manaki kardeşler, tiyatro, modernleşme, kentleşme, elektrik, moda)	• Osmanlı Makedonyası'na giren en önemli teknik ve teknolojik gelişmeleri tanır. • Osmanlı Makedonyası'ndaki sosyo-ekonomik ilişkileri açıklar ve başlıca ekonomik faaliyet alanlarını tanır. • Modernleşmenin ekonomi ve günlük yaşam üzerindeki önemini betimler. • Osmanlı Makedonyası'ndaki teknik-teknolojik gelişmelerin sağladığı kazanımları Avrupa ve dünya ile karşılaştırır.

Etkinlik örnekleri

- Öğretmen öğrencileri dört gruba ayırır ve Makedon göçmen örgütlerinden birini araştırma görevi verir. İlk grup Bulgaristan'daki "Mlada Makedonska Književna Druzhina", ikinci grup Sırbistan'daki "Makedon Kulübü", üçüncü grup İsviçre'deki "Makedon Gizli Devrimci Komitesi", dördüncü grup Rusya'daki "Makedon Bilimsel Edebî Cemiyeti" üzerinde çalışır. Her grup kuruluş süreci, önemli temsilciler, faaliyetler ve yayın organlarını araştırır.

Ardından sunum yapar ve öğretmen eşliğinde karşılaştırma yapılır.

- Öğretmen "rol yapma" etkinliği düzenler. Öğrenciler altı gruba ayrılır ve Makedon Devrimci Örgütü'nün kurucularını temsil eder. Her gruba karakter kartları verilir. Kuruluş toplantısı koşulları açıklanır ve şu sorular tartışılır: 1) Örgütün amacı ne olmalı? (özerklik veya tam bağımsızlık) 2) Hedefe ulaşma yöntemi ne olmalı? (eğitim, silahlı mücadele veya diplomasi). Öğretmen süreci yönlendirerek tarihî koşullara uygun doğru sonuca ulaşılmasını sağlar.
- Öğretmen Goce Delçev, Damyan Gruev, Petar Pop Arsov, Gjorgje Petrov, Pere Tosev ve Jane Sandanski'nin portrelerini gösterir. Öğrenciler altı gruba ayrılarak her biri bir şahsiyeti araştırır. Yaşamı, mücadeledeki rolü ve günümüzdeki önemi. Sunumların ardından ortak amaçlar üzerine tartışma yapılır.
- Öğretmen "rol yapma" etkinliği düzenler. Öğrencileri üç gruba ayırır. Bir grup isyancıları, ikinci grup yerel silahsız halkı, üçüncü grup ise isyanı bastırmaya katılan Osmanlı askerlerini temsil eder. Daha sonra öğrenciler defterlerine her bir grubun bakış açısından "yaşadıkları olayları" yazar. Sonunda yazılarını okurlar ve öğretmen, öğrencilerin İlinden Ayaklanması'nı isyancılar, sivil halk ve Osmanlı makamları açısından farklı bakış açılarından görmelerini sağlayacak bir tartışma yürütür.
- Öğretmen öğrencileri iki gruba ayırır ve araştırma görevi verir. Birinci grup Kruşevo Cumhuriyeti'ni, ikinci grup ise İlinden Ayaklanması'nın Avrupa ve dünyadaki yankılarını araştırır. Daha sonra her iki grup sunum hazırlar ve araştırma sonuçlarını paylaşır.
- Öğretmen öğrencileri üç gruba ayırır ve araştırma görevi verir. Birinci grup İlinden Ayaklanması'nın sonuçlarını, ikinci grup Mürzsteg reformlarını ve Makedonya'daki uygulanışını, üçüncü grup ise Rila Kongresi'ni ve İlinden sonrası örgüt içindeki durumu araştırır. Ardından gruplar sunum hazırlar.
- Öğrenciler, Jön Türk Devrimi ve Osmanlı İmparatorluğu'nun anayasal monarşi ilan edilmesi hakkında kısa bir sunum izler. Daha sonra "1908 yılında Makedonya'da yaşasaydım gazeteme ne yazardım?" sorusuna cevap veren kısa bir metin yazarlar. Öğretmen şu başlıkları önerir: 1. "Makedonya için yeni bir gün!", 2. "Vaat etmek kolay, gerçekleştirmek zordur.", 3. "Jön Türklerden ne bekliyoruz?". Öğrenciler bir başlık seçer ve buna uygun bir metin yazar. Metinler okunur ve öğretmen bunların olumlu, olumsuz veya nötr olup olmadığını tahtada işaretler. Daha sonra Jön Türk rejimi sonrası yaşanan gelişmeleri açıklar ve halkın hayal kırıklığı üzerine tartışma başlatır.
- Öğretmen öğrencileri üç gruba ayırır ve araştırma görevi verir. Birinci grup Balkan devletlerinin Makedonya politikalarını ve Makedonya meselesini, ikinci grup Balkan Savaşları döneminde Makedonya'nın paylaşımını, üçüncü grup ise Makedonya halkının müttefik ordulardaki katılımını araştırır. Gruplar sunum hazırlar.
- Öğrenciler üç gruba ayrılır ve her grup Makedonların dilsel, ulusal ve siyasi ayrılıkçılığına dair bir tarihî kaynak metni çeker. Öğretmen kaynakların analizinde öğrencilere yardımcı olur. Ardından bu ayrılıkçılığın ulusal kimlik gelişimine etkisi ve Makedonist fikirlerin uygulanmasındaki engeller açıklanır.
- Öğrenciler öğretmenle birlikte Osmanlı Makedonyası'ndaki yaşam hakkında bir sergi düzenler. Üç gruba ayrılarak dönemden günümüze ulaşan yapılar, önemli kişiler ve yaşam biçimiyle ilgili fotoğraf ve bilgiler toplarlar ve karşılaştırma yaparlar.
- Öğretmen bilgi pekiştirme ve sistemleştirme için bir bilgi yarışması düzenler. Öğrencileri üç gruba (A, B, C) ayırır ve kuralları açıklar: Her grup bir temsilci seçer, diğer üyeler cevap hazırlığında yardımcı olur. Öğretmen A grubuna soru sorar, doğru cevap 1 puandır. A yanlış cevap verirse B, o da bilemezse C cevap verir. Sırayla B ve C grupları da aynı şekilde başlar. Öğretmen tahtada puan tablosu tutar ve doğru cevapları kaydeder.

KAPSAYICILIK, TOPLUMSAL CINSIYET EŞITLIĞI/CINSIYET DUYARLILIĞI, KÜLTÜRLERARASILIK VE DISIPLINLERARASI ENTEGRASYON

Öğretmen, ders boyunca tüm öğrencilerin tüm etkinliklere katılımını sağlayarak kapsayıcılığı (inkluziviteyi) güvence altına alır. Bu doğrultuda her çocuğun bilişsel ve duygusal olarak etkin biçimde katılımını, uygun yöntemsel yaklaşımlar (bireyselleştirme, farklılaştırma, ekip çalışması, akran desteği) kullanarak mümkün kılar. Özel gereksinimli öğrencilerle çalışırken bireysel eğitim planı (öğrenme çıktıları ve değerlendirme standartları uyarlanmış şekilde) uygular ve mümkün oldukça diğer destek personelinin (kişisel ve eğitim asistanları, eğitim aracıları, gönüllü tutorlar ve kaynak merkezi okullarından profesyoneller) katkısını kullanır. Öğrenme güçlüklerini zamanında tespit edebilmek, öğrencileri teşvik etmek ve öğrenme çıktılarına ulaşmalarını desteklemek için tüm öğrencileri, özellikle de kırılgan gruplardan olanları düzenli olarak takip eder.

Etkinliklerin uygulanması sırasında öğretmen kız ve erkek öğrencileri eşit şekilde ele alır ve cinsiyete dayalı stereotip rolleri vermemeye özen gösterir. Grup çalışmaları oluşturulurken cinsiyet açısından dengeli bir dağılım sağlamaya çalışır. Öğretimde kullanılacak ek materyallerin seçiminde cinsiyet ve etnik/kültürel açıdan duyarlı, cinsiyet eşitliğini teşvik eden ve kültürlerarası anlayışı destekleyen görseller ve örnekler kullanır.

Mümkün olan her durumda öğretmen, dersin planlanması ve uygulanması sırasında konuların/içeriklerin/kavramların entegrasyonunu kullanır. Bu entegrasyon, öğrencilerin diğer derslerin bakış açılarını da bu derste öğrendiklerine dahil etmelerini ve farklı alanlardan gelen bilgileri tek bir bütün halinde ilişkilendirmelerini sağlar.

ÖĞRENCİ BAŞARILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğrencilerin beklenen değerlendirme standartlarına ulaşabilmesi için öğretmen, öğretim ve öğrenme süreci boyunca öğrencilerin etkinliklerini sürekli olarak izler ve her öğrencinin ilerlemesine ilişkin bilgi toplar. Etkinliklere katılım için öğrencilere, gerçekleştirilen etkinlik/görevdeki başarı düzeyini gösteren ve geliştirmeye yönelik yönlendirmeler içeren geri bildirim verilir (biçimlendirici değerlendirme). Bu amaçla öğretmen aşağıdaki unsurları takip eder ve değerlendirir:

1. öğretmen veya sınıf arkadaşları tarafından sorulan sorulara verilen sözlü yanıtlar,
2. veri toplama amaçlı araştırma etkinlikleri,
3. ürünler (multimedya sunumları, posterler, broşürler ve diğer sunum türleri),
4. küçük grup çalışmalarına katkı,
5. ev ödevleri ve

6. quiz ve testlere verilen yanıtlar.

Her temanın öğrenilmesi tamamlandıktan sonra öğrenci, öğrenme standartlarına ulaşma düzeyine göre sayısal bir sonuç değerlendirmesi (sumatif not) alır. Sumatif değerlendirme, bilgi testi sonucunun ve çeşitli biçimlendirici değerlendirme teknikleriyle belirlenen gelişim düzeyinin birleşimi olarak oluşturulur. Öğrenci yıl içinde ve yıl sonunda sayısal notlar alır.

Müfredatın uygulanmasının başlangıcı	2026/2027 Eğitim yılı
Kurum/program sağlayıcısı	Eğitimi Geliştirme Bürosu
Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Resmî Gazetesi'nde yayımlanan İlköğretim Kanunu'nun 30. maddesinin 3. fıkrasına (161/19, 229/20, 3/25 ve 74/25 sayılı değişiklikler) göre, Eğitim ve Bilim Bakanı, 8. sınıf için Tarih dersine ilişkin öğretim programını kabul etmiştir.	No.12-15242/4 19.12.2025 yılı Eğitim ve Bilim Bakanı, Prof. Dr. Vesna Yanevska _____